

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет
Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ОСВІТИ:
ГЕНЕЗА, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД, РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Робота за освітнім ступенем «Магістр»

Студента групи ДІДм-21
Лебеда Тараса Петровича

_____ (підпис)

Науковий керівник
докт. політ. н., доцент

_____ М. В. Лазарович
(підпис)

Магістерську роботу допущено
до захисту «__» _____ 201__р.

Завідувач кафедри
_____ О. Є. Гомотюк
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ I Розбудова системи забезпечення якості освіти	9
1.1 Система зовнішнього забезпечення якості освіти	9
1.2 Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти	18
1.3. Контроль як складова освітнього процесу	27
Висновки до розділу I Розбудова системи забезпечення якості освіти	33
РОЗДІЛ II Ресурси, необхідні для організації освітнього процесу	34
2.1 Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу	34
2.2 Науково-методичне забезпечення освітнього процесу	38
2.3 Інформаційне забезпечення освітнього процесу	47
Висновки до розділу II Ресурси, необхідні для організації освітнього процесу	55
РОЗДІЛ III Міжнародний досвід моніторингу якості освіти	56
3.1 Контроль якості освіти за кордоном	56
3.2 Міжнародна програма досліджень якості освіти	62
Висновки до розділу III Міжнародний досвід моніторингу якості освіти	67
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Актуальність теми. У наш час освіта відіграє значну роль, оскільки інтелектуальний потенціал держави, який утверджується у закладах вищої освіти, стає провідним фактором соціально-економічного розвитку країни, рушієм науково-технічного прогресу. Оскільки в світовому освітньому просторі відбуваються процеси інтеграції та глобалізації, питання забезпечення якості освіти набуває актуальності й потребує комплексного вивчення. Стратегічним завданням на сучасному етапі розвитку українського суспільства є відповідність вітчизняної освіти світовим стандартам.

Впровадження європейських норм і стандартів в освіту і науку України є вимогою часу. Одним із найважливіших напрямів розвитку української освіти визначено національний моніторинг системи якості освіти, а одним із основних завдань Національної стратегії розвитку освіти є розвиток системи державно-громадського управління освітою і контролю за якістю освітнього процесу та його аспектами. Головною метою створення національної системи моніторингу якості освіти в Україні є забезпечення цілісності системи освіти та її інноваційного розвитку в умовах децентралізації управління освітою й становлення автономії навчальних закладів.

Розвиток освіти в сучасній Україні відбувається паралельно з європейськими культурно-освітніми процесами. Свідченням цього є оновлене освітнє законодавство України: Закон України «Про освіту», прийнятий 05 вересня 2017 року та Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, затверджена Указом Президента України 25 червня 2013 року № 344/2013. Ці документи визначили подальший курс реформування вищої освіти в Україні, мету і пріоритети її розвитку, національний характер освіти і виховання, стратегію мовної освіти, інші важливі питання освітньої політики держави.

Реформування системи вищої освіти в Україні в умовах демократизації публічних відносин і децентралізації державної влади передбачає забезпечення чіткої регламентації процедурного аспекту діяльності суб'єктів

влади й інших учасників правовідносин у сфері вищої освіти.

Ефективність управління закладом вищої освіти залежить від правильності рішення задач, оперативності та якісного формування документації, контролю виконання, а також дбайливій організації збереження, пошуку та використання.

У Законі України «Про вищу освіту» з'явився розділ, який присвячений проблемі забезпечення якості вищої освіти.

Глобальна інформатизація суспільства є однією з домінантних тенденцій розвитку цивілізації XXI століття. Завдяки стрімкому збільшенню можливостей засобів інформатики, нових інформаційних технологій формується інформаційне середовище проживання та життєдіяльності людей, створюється інформаційне суспільство. Перед системою освіти ставиться завдання – підготувати здобувачів освіти до умов життя та професійної діяльності в інформаційному суспільстві. Важливість ролі освіти як катализатора суспільного розвитку в умовах інформаційного суспільства зумовлює підвищення інтересу до питань її інформаційної підтримки. Використання сучасних інформаційних технологій підвищують ефективність освітньо-виховного процесу, управління навчальним закладом.

Відповідно до Концепції Національної програми інформатизації [5], інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту освітнього процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що дасть можливість вирішувати проблеми освіти на високому рівні з урахуванням світових вимог.

Однією з основних стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні Закон проголошує забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед у результаті створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні всебічно розвиненої особистості.

Значний внесок щодо питання інформатизації вищої освіти України

зробили С. М. Ніколаєнко [49], В. Ю. Биков [25, 26], В. П. Вембер [28], В. В. Гапон, М.З. Згуровський, та інші.

Комунікаційні властивості веб-сайту висвітлено в роботах: Ж. В. Бабенко [22], В. М. Бебика [23], Л. В. Калашнікової [40], Г. Г. Почепцова [57] та ін.

Актуальність дослідження зумовлена недостатнім вивченням стану інформаційного забезпечення системного контролю якості освіти в Україні.

Об'єкт дослідження. Проблеми системи забезпечення контролю якості освіти загальноосвітніх закладів та закладів вищої освіти в Україні в інформаційно-комунікаційному просторі.

Предмет дослідження. Інформаційне забезпечення системи контролю якості освітньої діяльності.

Мета дослідження: здійснити комплексний аналіз ресурсів, необхідних для організації освітнього процесу, системи забезпечення контролю якості освіти загальноосвітніх закладів та закладів вищої освіти України в інформаційно-комунікаційному просторі.

Мета дослідження передбачає розв'язання таких завдань:

- здійснити аналіз матеріально-технічного, науково-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності;
- охарактеризувати нормативно-правову базу організації навчального середовища;
- окреслити завдання системи зовнішнього забезпечення якості освіти;
- проаналізувати систему забезпечення якості в закладах освіти;
- з'ясувати ефективність функціонування офіційних вебсайтів закладів освіти;
- дослідити контроль якості освіти за кордоном;
- здійснити аналіз міжнародної програми досліджень якості освіти.

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові підходи до наукового пізнання. Застосовано методи порівняльного, інформаційного,

документознавчого аналізу, що дало можливість проаналізувати специфіку діяльності систем забезпечення контролю якості освіти та окреслити ресурси, необхідні для організації освітнього процесу.

Джерельну базу дослідження складають Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2019 р.), «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.), «Про інформацію» (1992 р.), Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти», «Положення про Державну службу якості освіти України», «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників» тощо.

Наукова новизна визначається сукупністю розроблених теоретичних та методичних підходів щодо вивчення функціонування системи забезпечення контролю якості освіти в Україні та за її межами.

Практична значущість роботи полягає в тому, що впровадження та застосування стандартів якості вищої освіти є необхідною умовою забезпечення контролю якості освіти в Україні.

Матеріали магістерського дослідження можуть бути використані у закладах вищої освіти студентами, педагогічними та науково-педагогічними працівниками.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. З метою систематизації матеріалу розділи поділено на підрозділи, які пронумеровані за десятковою системою. У списку використаної літератури налічується 70 джерел.

Робота викладена на 68 сторінках друкованого тексту. Додатки займають 9 сторінок.

РОЗДІЛ І

РОЗБУДОВА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

1.1. Системи зовнішнього забезпечення якості освіти

Освіта, як і будь-який процес або результат діяльності людини, має визначену якість. Забезпечення якості освіти – це процес, що забезпечує максимальну якість як кінцевий результат.

Відповідно до статті 16 Закону України «Про вищу освіту» [2] система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) забезпечення ефективності процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;
- 2) забезпечення наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості;
- 3) забезпечення наявності оприлюднених критеріїв прийняття рішень відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти;
- 4) налагодження доступного і зрозумілого звітування;
- 5) проведення періодичних перевірок діяльності систем забезпечення якості та механізмів роботи з отриманими рекомендаціями;
- 6) інших процедур і заходів.

Державна служба якості освіти – це центральний орган виконавчої влади у галузі освіти. Ця служба допомагає підвищити якість закладів освіти, сформувати довіру суспільства та гарантувати якість освіти.

У зв'язку з реорганізацією Державну службу інспекції навчальних закладів перетворено у Державну службу якості освіти (далі – Служба). Датою створення Служби вважають 6 грудня 2017 року.

Положення про Державну службу якості освіти затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 року № 168 [12]. Служба у своїй діяльності керується Конституцією та законами України,

указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Першим головою Служби став попередній очільник Державної служби інспекції навчальних закладів Руслан Гурак.

Основними завданнями Служби є [12]:

1) реалізація державної політики у сфері освіти, зокрема з питань забезпечення якості освіти, забезпечення якості освітньої діяльності, здійснення державного нагляду (контролю) за закладами освіти щодо дотримання ними законодавства, у межах повноважень, передбачених законом;

2) внесення на розгляд Міністра освіти і науки пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері освіти з питань, що належать до компетенції Служби.

Державна служба якості освіти контролює якість освіти в закладах дошкільної, позашкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти. Питаннями вищої освіти займається Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, створене 2014 року.

Служба має повноваження:

- здійснювати інституційний аудит закладів освіти;
- надавати рекомендації закладам освіти щодо організації та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- акредитувати громадські фахові об'єднання та інші юридичні особи, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів освіти;
- затверджувати нетипові освітні програми дошкільної та загальної середньої освіти;
- проводити моніторинг якості освітньої діяльності та якості освіти.

Інституційний аудит є новою формою співпраці між загальноосвітніми закладами та державою і дозволить покращити не тільки якість освіти, але й

об'єднати суспільство заради однієї мети. Однією з цілей інституційного аудиту є конструктивна співпраця та постійна комунікація зі школами, надання допомоги та рекомендацій щодо розбудови і покращення якості освіти.

Інституційний аудит – це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти (крім закладів вищої освіти), які забезпечують його ефективну роботу та сталий розвиток [6]. Наказом Міністерства освіти і науки України від 09 січня 2019 року № 17 затверджено Порядок проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти [16].

Порядок проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти розроблений відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Положення про Державну службу якості освіти України.

Інституційний аудит – це нова для української освіти процедура оцінювання якості освітньої діяльності за чотирма напрямками:

- освітнє середовище школи;
- система оцінювання учнів;
- педагогічна діяльність педпрацівників школи;
- управлінські процеси школи.

Результати оцінювання всіх цих аспектів визначатимуться за 4 рівнями:

- перший (високий);
- другий (достатній);
- третій (вимагає покращення);
- четвертий (низький).

Інституційний аудит проводиться центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти у плановому порядку не частіше одного разу на 10 років відповідно до перспективних і річних планів.

Позапланово інституційні аудити проводяться в тих закладах освіти,

які мають низьку якість освітньої діяльності або за ініціативи засновника, керівника, колегіального органу управління або наглядової ради закладу освіти.

Для проведення інституційних аудитів буде сформована експертна група, яка повинна попередньо познайомитися з інформацією про відповідний загальноосвітній заклад. До складу експертної групи входить педагогічні працівники, які:

- пройшли сертифікацію та/або мають вищу категорію;
- мають практичний досвід роботи в закладі освіти не менше 5 років;
- пройшли навчання від Державної служби якості освіти.

Кількість учасників цієї групи – від трьох до дванадцяти осіб.

За результатами перевірки експертна група надає такі документи: акт перевірки, розпорядження про усунення порушень законодавства (у разі наявності), аналітичну довідку, звіт про проведення інституційного аудиту, висновки, рекомендації.

Ліцензування освітньої діяльності в сучасній науці розглядається в цілому як необхідна процедура офіційного визнання права закладів вищої освіти розпочинати та провадити освітню діяльність, пов'язану зі здобуттям вищої освіти та кваліфікації.

Ліцензування закладу вищої освіти – процедура визнання спроможності закладу вищої освіти певного типу розпочати освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення [45].

Сорока Олександра Олександрівна, кандидат юридичних наук, розглядаючи ліцензування діяльності з надання освітніх послуг як окремий вид адміністративної процедури, пропонує розуміти під ним установлений законодавством і підзаконними нормативно-правовими актами порядок розгляду й розв'язання органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення прав, свобод і законних

інтересів вищого навчального закладу приватної форми власності, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [61; 75].

В статті 43 Закону України «Про освіту» йдеться про те, що ліцензування освітньої діяльності – це процедура визнання спроможності юридичної або фізичної особи надавати освітні послуги на певному рівні освіти відповідно до ліцензійних умов [6]. Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 затверджено Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності [10]. Ці Ліцензійні умови розроблені відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту» та «Про ліцензування видів господарської діяльності».

З метою визнання спроможності закладу вищої освіти провадити освітню діяльність за певною спеціальністю та на певному рівні вищої освіти, що відповідає стандартам освітньої діяльності, такі заклади проходять процедуру ліцензування.

Ліцензування освітньої діяльності закладів вищої освіти здійснюється перед початком підготовки фахівців за спеціальністю відповідним уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки шляхом проведення ліцензійної експертизи.

Обов'язковою умовою видачі ліцензії закладам вищої освіти є наявність у них необхідної матеріально-технічної, науково-методичної та інформаційної бази, бібліотеки, науково-педагогічних кадрів за нормативами, що встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

У ліцензіях на освітню діяльність зазначаються назва напрямку, спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень та обсяги підготовки, термін дії ліцензії, а також юридична адреса закладу вищої освіти, його відокремлені структурні підрозділи (філії) та їх юридичні адреси.

Закладу вищої освіти, що успішно пройшов ліцензійну експертизу,

видається ліцензія на провадження освітньої діяльності (Додаток А).

Заклади вищої освіти, що мають ліцензії, вносяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки до Державного реєстру закладів вищої освіти.

Для забезпечення ефективної системи якості освіти проводять акредитацію освітніх програм. В статті 44 Закону України «Про освіту» дається таке визначення поняття «акредитація освітньої програми» – це оцінювання освітньої програми на предмет її відповідності стандарту освіти, а також спроможності закладу освіти забезпечити досягнення здобувачами освіти передбачених в освітній програмі результатів навчання» [6].

На основі Закону України «Про вищу освіту» розроблено Положення про акредитацію освітніх програм [11], за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 року № 977. Це Положення визначає основні засади та порядок проведення акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, як інструменту зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Метою акредитації є [11]:

- 1) встановлення відповідності якості освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою визначеним цим Положенням критеріям;
- 2) допомога закладам вищої освіти у визначенні сильних і слабких сторін освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою;
- 3) надання усім заінтересованим сторонам інформації про якість освітньої програми та освітньої діяльності за освітньою програмою;
- 4) посилення довіри до вищої освіти в Україні;
- 5) сприяння інтеграції українських закладів вищої освіти до Європейського простору вищої освіти.

Відповідно до недавно затвердженого Положення про акредитацію освітніх програм, заклади вищої освіти у період з 1 червня по 1 серпня кожного року в електронній формі попередньо повідомляють Національне

агентство про намір акредитувати освітні програми в наступному навчальному році.

Акредитація освітньої програми є добровільною і проводиться за ініціативою закладу освіти. Освітня програма акредитується у разі, якщо це передбачено спеціальним законом.

Акредитація освітньої програми проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, яке у разі проходження акредитації видає закладу вищої освіти відповідний сертифікат (строком на 5 років – для акредитації вперше, на 10 років – при повторних акредитаціях), в якому зазначаються:

- найменування та адреса закладу вищої освіти;
- спеціальність і рівень вищої освіти, за якими акредитована освітня програми;
- дата видачі сертифіката.

За результатами акредитації спеціальностей закладів вищої освіти видаються сертифікати у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (*Додаток Б*).

Інформація про видачу сертифіката вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Одним із дієвих методів досягнення високих результатів під час навчання школярів та студентів, є запроваджена система зовнішнього незалежного оцінювання. Завдяки зовнішньому незалежному опитуванню, педагоги мають можливість об'єктивно оцінювати рівень набутих знань учнями за навчальний рік.

Зовнішнє незалежне оцінювання (далі – ЗНО) – це комплекс організаційних заходів спрямованих на визначення рівня навчальних досягнень випускників шкіл при їхньому вступі до закладу вищої освіти.

Мета зовнішнього незалежного оцінювання – підвищення якісного рівня освіти населення та забезпечення реалізації конституційних прав громадян на рівний доступ до якісної та безкоштовної освіти, ведення

контролю за дотриманням Державного стандарту базової і повної середньої освіти й аналізу стану системи освіти, прогнозування її розвитку.

25 серпня 2004 року була прийнята постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» [9]. Дане рішення підтримали громадські та міжнародні організації оцінювання якості освіти. Роботу ЗНО забезпечує та контролює спеціально створений для цього Центр оцінювання якості освіти, який має налагодженні зв'язки з навчальними закладами на місцях (обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти, навчальними закладами). Координація роботи учасників процесу зовнішнього незалежного оцінювання здійснюється через Вінницький, Дніпропетровський, Донецький, Івано-Франківський, Київський, Львівський, Одеський, Сімферопольський і Харківський регіональні центри оцінювання якості освіти, за кожним із яких закріплено по 2-4 області України.

Центр оцінювання якості освіти створено в 2006 році на виконання:

– Указу Президента України від 04 липня 2005 року № 1013/2005 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» [8];

– Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 року № 1095 «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» [9];

– Постанови Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2005 року № 1312 «Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» [14].

Участь у зовнішньому незалежному оцінюванні можуть взяти особи, які мають або завершують здобуття повної загальної середньої освіти в поточному навчальному році (випускники старшої школи закладів загальної середньої освіти, здобувачі закладів професійної, професійно-технічної та вищої освіти) та зареєструвалися в установленому порядку.

Сьогодні в Україні неможливо стати студентом закладу вищої освіти,

не пройшовши зовнішнє незалежне оцінювання. Крім того, з 2019 року випускники (учні, слухачі, студенти), які здобувають повну загальну середню освіту, мають пройти ДПА у формі ЗНО з двох предметів: української мови і літератури та математики або історії України (період ХХ - початок ХХІ століття) на вибір.

Результати, які отримують здобувачі освіти внаслідок щорічного проведення зовнішнього незалежного оцінювання зараховуються, як результати державної підсумкової атестації. Вони вносяться в додаток до атестата та диплома [60].

Зовнішнє незалежне оцінювання неабияк змінило систему освіти в Україні. Адже серед переваг можемо виділити:

- зменшення корупційної складової в освіті;
- мінімальний вплив людського чинника під час перевірки тестів;
- об'єктивність у формуванні рейтингового балу;
- врахування потреб окремих категорій учасників тестування.

Але поряд з перевагами є й певні недоліки – стандартизація мислення здобувачів освіти та часта зміна правил проведення тестування та вступу до закладів вищої освіти.

Можемо зробити висновок, що процедура зовнішнього забезпечення якості освіти має на меті враховувати ефективність усіх процесів внутрішнього забезпечення якості освіти. Зовнішнє забезпечення якості освітніх закладів здійснюється на циклічній основі. Будь-які офіційні рішення, прийняті в результаті діяльності із зовнішнього забезпечення якості, мають базуватись на чітко сформульованих оприлюднених критеріях, які застосовуються послідовно. Усі процеси зовнішнього забезпечення якості освіти повинні розроблятися таким чином, щоб вони забезпечували досягнення саме тих цілей, які визначені для ефективного провадження освітньої діяльності.

1.2. Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

В сучасних умовах перед усіма учасниками освітнього процесу стоїть проблема підвищення якості освіти. Її адаптація до життєвих реалій. В Україні та в інших розвинених країнах вищу освіту визнано однією з провідних галузей розвитку суспільства. Стратегічні напрями розвитку освіти визначені в Конституції України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національною доктриною розвитку освіти, постановами Кабінетів Міністрів

Відповідно до Закону України «Про освіту» внутрішня система забезпечення якості освіти повинна включати [6]:

- стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюдненні критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної або науково-педагогічної діяльності працівників;
- оприлюдненні критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівників закладів освіти;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
- інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документи закладу освіти.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності

вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти [2].

Відповідно до сучасних європейських практик внутрішня система забезпечення якості освіти базується на принципах академічної доброчесності, прозорості, конкурентності, інтегративності.

Згідно з принципом академічної доброчесності внутрішня система якості освіти передбачає дотримання усіма учасниками освітнього процесу корпоративних правил та норм академічної етики.

Принцип прозорості полягає у висвітленні інформації для всіх учасників освітнього процесу та громадськості про структуру закладу, освітні програми, відповідно до яких здійснюється прийом для підготовки майбутніх фахівців, про якісно-кількісну характеристику педагогічного та науково-педагогічного складу, систему навчання тощо.

Принцип конкурентності реалізується шляхом оцінювання потенціалу та рівня роботи структурних підрозділів закладу вищої освіти.

Забезпечення органічного поєднання в навчальному середовищі освітньої, наукової та інноваційної складових, урахування міждисциплінарного зв'язку характеризує принцип інтегративності.

Заклади вищої освіти розробляють освітні програми на підставі стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти за відповідними спеціальностями для різних форм навчання та освітніх ступенів або освітньо-кваліфікаційних рівнів з формулюванням очікуваних результатів навчання, урахуванням вимог національного та міжнародного ринків праці.

У сфері вищої освіти України створене Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, діяльність якого спрямована на запобігання, перешкоджання та зупинення проявів академічної недоброчесності в реалізації державної політики у сфері якості освіти шляхом навчання, керівництва і наставництва, а також створення позитивного та сприятливого середовища для вирішення основних завдань, що передбачені Стратегією Національного агентства (Кодекс академічної

добročесності Національного агентства) [43].

Основними принципами та фундаментальними цінностями академічної добročесності та етики академічних взаємовідносин є [43]:

- добročесність – відданість учасників процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти моральним принципам та стандартам, які створюють бар'єр для недобročесності;

- чесність та порядність – системне уникнення проявів академічної недобročесності під час реалізації власної діяльності;

- правдивість – прагнення до істини, вільне та відкрите поширення найкращих практик реалізації власної діяльності, їх безперервне надбання та збагачення;

- прозорість – доступність та відкритість інформації, яка передбачає, що всі учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти зобов'язані діяти відкрито, зрозуміло та в рамках закону;

- законність – дотримання кожним учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти законів та стимулювання до цього інших;

- повага – повага до ідей, гідності інших, їхнього фізичного та психічного здоров'я, на благо колегіальності та співпраці з іншими учасниками процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти;

- довіра – усі учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти мають впевненість в чесності та чесності один одного, можуть покластись один на одного, позбавлені остраху, що результати діяльності можуть бути несанкціоновано запозиченими, кар'єру спаплюжено, а репутацію підірвано;

- послідовне відстоювання гідної поведінки та ідей поширення принципів академічної добročесності в несприятливих умовах стороннього тиску;

- справедливість - неупереджено однакове ставлення до усіх учасників процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти,

позбавлене дискримінації та нечесності;

– самовдосконалення та вдосконалення – учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти визнають важливість та докладають максимальних зусиль до постійного вдосконалення освітньої системи, зокрема через власний професійний розвиток;

– відповідальність – вміння брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе певні зобов'язання, протистояти проявам академічної недоброчесності, подавати приклади гідної поведінки;

– сумлінність – учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти належним чином використовують делеговані їм повноваження без перевищення або несумлінності виконання;

– професіоналізм – підтримання високого рівня компетентності кожним учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти.

Контроль якості організації освітнього процесу охоплює контроль планування освітнього процесу та його реалізації, науково-методичного та інформаційного забезпечення.

У Вінниці та Вінницькій області два заклади загальної середньої освіти беруть участь в апробації стандартів і рекомендацій щодо забезпечення внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Це Комунальний заклад «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 33 Вінницької міської ради» та Навчально-виховний комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад» с. Лучинець Мурованокуриловецького району Вінницької області.

Оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної або науково-педагогічної діяльності працівників – це:

– *атестація педагогічних працівників* – це система заходів, спрямована на всебічне комплексне оцінювання їх педагогічної діяльності, за якою визначаються відповідність педагогічного працівника займаній посаді,

рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання [20].

Метою атестації є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

Основними принципами атестації є відкритість та колегіальність, гуманне та доброзичливе ставлення до педагогічного працівника, повнота, об'єктивність та системність оцінювання його педагогічної діяльності.

– *Щорічне підвищення кваліфікації працівників.* Метою підвищення кваліфікації педагогічних працівників є вдосконалення та розвиток професійно-педагогічної компетентності шляхом опанування сучасних освітніх технологій, методик загальної та професійної педагогіки, психології, а також ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, прогресивними методами організації праці, необхідними для здійснення якісної підготовки кваліфікованих робітників [15].

– *Сертифікація педагогічних працівників* – це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника. Сертифікація відбувається у кілька етапів.

Сертифікація педагогічного працівника відбувається виключно на добровільних засадах і регулюється такими нормативними документами: Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 року № 1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників» [13], наказом Міністерства освіти і науки від 29 грудня 2018 року № 1486 «Про встановлення строків подання реєстраційних документів педагогічними працівниками, які бажають пройти сертифікацію у 2019 році» [17], листа Міністерства освіти і науки України «Про добровільність сертифікації педагогічних працівників» [21], наказом Міністерства освіти і науки від 14 січня 2019 року № 33 «Про затвердження програми незалежного

тестування фахових знань та умінь учителів початкової школи» [19].

Важливою складовою тенденції розвитку освіти є її інформатизація. Ця тенденція дає можливість зробити освіту більш ефективною, сучасною і, яка відповідатиме міжнародним стандартам.

Інформатизація – сукупність організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної комп'ютерної та мережевої техніки [39].

Процес інформатизації освіти в Україні регламентують закони України та інші розпорядчі документи:

- Закони України «Про Національну програму інформатизації» (1998 р.),
- Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.);
- Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року;
- Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні».

Інформаційна функція об'єднує всі етапи процесу управління у сфері освіти. Особливої уваги заслуговує інформаційне забезпечення управлінської діяльності в останні два десятиріччя і набуває подальшої активної розробки в наш час. У діяльності керівників освітніх закладів інформація відіграє вирішальну роль у забезпеченні ефективного управління.

Питанню інформатизації освіти присвячено значну кількість публікацій, які висвітлюють проблеми інформатизації вищої освіти України. Зокрема, суттєвий внесок у такого роду дослідження зробили С. М. Ніколаєнко [49], А. Ю. Пилипчук, В. Ю. Биков [25, 26], В. П. Вембер [28], В. В. Гапон, М.З. Згуровський, М. І. Жалдак [37, 38] та інші.

Складовими національної інформаційної інфраструктури можуть бути інформаційні технології, обчислювальна та комунікаційна техніка, телекомунікаційні мережі, бази і банки даних та знань, система інформаційно-аналітичних центрів різного рівня. Використання інформаційних технологій дає можливість підвищити ефективність усіх складових освітнього процесу.

Серед важливих компонентів комп'ютеризації навчання є розроблення програмного забезпечення. Програмні засоби, які використовують у закладах вищої освіти, поділяють на [66]:

- навчальні, які скеровують навчання з огляду на наявні знання та індивідуальні здібності здобувачів освіти, а також сприяють засвоєнню нової інформації;
- діагностичні – призначені для діагностування, перевірки, оцінювання знань, умінь, здібностей студентів та школярів;
- тренувальні – розраховані на повторення та закріплення пройденого навчального матеріалу;
- бази даних – сховища інформації з різних галузей знань, у яких за допомогою запитів можна знайти необхідні відомості;
- інструментальні забезпечують виконання конкретних операцій (оброблення тексту, складання таблиць, редагування графічної інформації).

Інформаційна технологія сфери управління висуває високі вимоги до керівництва, здійснюючи принциповий вплив на кваліфікацію працівника, зміст його праці, фізичне й розумове навантаження, професійні перспективи та рівень соціальних відносин.

Значний обсяг інформації опрацьовують керівники закладу освіти в управлінській діяльності. Ця інформація повинна бути об'єктивною, надходити вчасно та відображати зміни, що відбуваються.

Інформатизація освіти спрямована на розроблення засобів і методів, що орієнтовані на реалізацію освітньо-виховних педагогічних цілей за допомогою використання новітніх інформаційних технологій.

Ефективність управління в освітній галузі реалізується через:

- наявність офіційного вебсайту закладу освіти;
- використання електронних систем «Антиплагіат» та інших;
- сформовану електронну систему збору, систематизації та переробки інформації, необхідної для ефективного управління всіма ресурсами закладу освіти;
- доступ до інформаційних навчальних ресурсів та послуг.

Застосування інформаційних комп'ютерних технологій в управлінській діяльності у сфері освіти дає можливість значно підвищити ефективність навчального процесу та оперативного доступу до інформації стосовно діяльності навчального закладу.

Важливою складовою системи забезпечення якості освіти в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти) є створення інклюзивного освітнього середовища. На сьогодні одним із найважливіших явищ у сучасній спеціальній освіті є рух за інклюзивну освіту. Згідно статті 20 Закону України «Про освіту» [6] заклади освіти за потреби утворюють інклюзивні та/або спеціальні групи і класи для навчання осіб з особливими освітніми потребами. У разі звернення особи з особливими освітніми потребами або її батьків така група або клас утворюється в обов'язковому порядку.

Будівлі, споруди і приміщення закладів освіти повинні відповідати вимогам доступності згідно з державними будівельними нормами і стандартами. Проєктування, будівництво та реконструкція будівель, споруд, приміщень закладів освіти здійснюються з урахуванням принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування [6].

Особам з особливими освітніми потребами надаються психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги.

У інклюзивному освітньому середовищі не дитина підлаштовується до вимог освіти, а система навчання змінюється заради дитини. Такий підхід виключає будь-яку дискримінацію й забезпечує доступ до школи усім дітям.

Отже, важлива роль належить системі внутрішнього забезпечення якості освіти. Якість освіти є ієрархічною системою і містить взаємопов'язані та взаємозалежні компоненти. Головними складовими внутрішньої системи забезпечення якості освіти є: якість і рівень знань студентів, матеріально-технічне забезпечення, якісний склад викладачів, якісна підготовка здобувачів освіти, управління освітнім процесом, академічна доброчесність.

1.3. Контроль як складова освітнього процесу

Якість освіти значною мірою визначає якість життя, не кажучи вже про якість людських ресурсів країни, яка визначається рівнем інтелектуального потенціалу, його приростом в загальноосвітній та професійні галузі, мірою досконалості загальнокультурного образу особистості, сформованістю громадянської позиції, набором компетенцій, що забезпечують успішну соціалізацію в суспільстві [67; 378].

Новий характер соціально-економічних відносин вимагає оновлення та вдосконалення механізмів оцінки якості освіти.

Основними складовими управління якістю освітнього процесу, що підпадають під обов'язковий контроль є :

- якість життя в освітньому закладі;
- якість освітньо-виховного процесу;
- якість науково-методичної роботи.

Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти здійснюється відповідно до вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положення про навчальний заклад, «Положення про організацію освітнього процесу» та іншими нормативними документами Уряду України та Міністерства освіти і науки України.

Контроль є важливим структурним компонентом освітнього процесу. Він здійснюється на всіх етапах навчання, але особливого значення набуває після вивчення певної теми або завершення ступеня навчання [30; 235].

Головна мета контролю – визначити якість засвоєння навчального матеріалу, ступінь відповідності сформованих умінь та навичок цілям та завданням навчання [51; 235].

Контроль – це процес забезпечення досягнення мети навчально-виховного закладу за допомогою оцінки й аналізу результатів діяльності, оперативного втручання в освітньо-виховний процес і вживання корекційних заходів.

Контроль повинен бути систематичним, об'єктивним, навчальним,

виховним та охоплювати всі освітні ланки. Контроль навчання виконує певні функції, має певні види, методи і форми, систему критеріїв оцінювання якості професійних знань, умінь та навичок здобувачів освіти.

Функції контролю навчання:

– діагностична – вчитель виявляє успіхи і недоліки в знаннях, навичках і вміннях здобувачів освіти, з'ясовує їх причини і визначає заходи для підвищення якості навчання, попередження і подолання неуспішності. Це дозволяє планувати і коригувати викладання, визначити ефективність використаних методів навчання;

– навчальна – перевірка пізнавальних досягнень здобувачів освіти сприяє повторенню, уточненню, поглибленню і систематизації знань, удосконаленню навичок і вмінь;

– виховна – систематичний контроль і оцінка успішності сприяє вихованню в здобувачів освіти адекватної самооцінки, дисциплінованості, самостійності, наполегливості в роботі, почуття відповідальності; залучення учнів до взаємоконтролю сприяє формуванню в них навичок взаємо- і самоконтролю, справедливості, взаємоповаги;

– стимулююча – добре вмотивоване, справедливе і регулярне оцінювання успішності здобувачів освіти є важливим стимулом у навчання, спонукає їх до систематичної освітньої діяльності, активізує роботу, ліквідацію виявлених помилок і недоліків.

Контроль якості результатів навчання (діагностика знань здобувачів освіти педагогом) дає можливість виявити відхилення між очікуваними показниками та отриманими результатами через зворотний зв'язок.

Контроль якості викладання в закладах освіти є комплексним, враховуючи якісну та кількісну складову оцінювання роботи педагогів і його здійснюють на різних рівнях. В освітніх закладах розроблені форми контролю та методичне забезпечення контрольних заходів.

В освітньому процесі заклади освіти використовують такі форми контролю, як попередній, поточний, тематичний, модульний, підсумковий.

Попередній контроль здійснюють перед вивченням нової теми або на початку семестру, навчального року з діагностичною метою. Його можна здійснювати у формі контрольної роботи. Він дає можливість виявити обсяг знань та рівень знань здобувачів освіти з окремої теми, розділу. За результатами отриманої інформації педагог зможе спланувати та організувати свою подальшу діяльність.

Поточний контроль – систематичне спостереження педагога за освітньо-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти на кожному занятті. Його головне завдання – це оперативне виявлення якості засвоєння здобувачами освіти знань і умінь, визначення ефективності навчальної діяльності на занятті. Поточний контроль здійснюють під час проведення навчальних занять з метою перевірки засвоєння освітнього матеріалу, перевірки практичних навичок, умінь самостійно опрацьовувати, публічно чи письмово представити певний матеріал. На основі поточного контролю здійснюється оперативне керівництво освітнім процесом.

Студент отримує інформацію про результати поточного контролю під час навчальних занять, консультацій або через відповідні інформаційні системи навчального закладу.

Тематичний контроль здійснюють після вивчення окремих тем чи розділів дисципліни.

Тематичний контроль може проводитися в усній чи письмовій формі, індивідуально або у групі, у формі контрольної роботи, тестування, колоквиуму, захисту проєктів, розв'язання ситуаційних задач тощо.

Модульний контроль здійснюють з метою оцінювання результатів вивчення студентами змістового модуля навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового контролю та державної атестації студента. Його здійснюють з метою оцінювання результатів навчання, а також рівня знань і вмінь студента, які він повинен продемонструвати для підтвердження відповідності набутих ним компетенцій нормативним вимогам.

Семестровий контроль здійснюють у формі захисту курсового проєкту (роботи), семестрового екзамену або диференційованого заліку з дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою.

Державні екзамени – це основна підсумкова форма контролю для визначення рівня педагогічної і професійної готовності здобувачів. Основні завдання цього контролю – виявити рівень правильності, обсягу, глибини засвоєння студентами знань, умінь, навичок з відповідних навчальних дисциплін, отримати інформацію про характер пізнавальної діяльності, рівень самостійності та творчості.

Відповідно до навчального плану адміністрацією і науково-педагогічним колективом проводиться необхідна підготовча робота щодо забезпечення чіткого, якісного проведення державних екзаменів: складаються програми державних екзаменів, які розглядаються і затверджуються на засіданні викладачів відповідних кафедр і циклових комісій, формуються комплекти екзаменаційних білетів, графік роботи державної екзаменаційної комісії, який доводиться до відома випускників та викладачів не пізніше, як за два місяці до складання державних екзаменів.

Результати навчання здобувачів освіти на кожному рівні повної загальної середньої освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 1369 від 07 грудня 2018 р. «Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової атестації» регулює проведення державної підсумкової атестації [18].

Порядок проведення державної підсумкової атестації визначає механізм і форми проведення державної підсумкової атестації осіб, які здобувають загальну середню освіту у закладах загальної середньої освіти I-III ступенів та інших закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти на певному рівні освіти та осіб, які здобувають загальну середню освіту за сімейною (домашньою) формою [18].

Державна підсумкова атестація – форма контролю відповідності результатів навчання здобувачів освіти вимогам державних стандартів загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти.

Державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та/або якості освіти. Атестація з української мови є обов'язковою умовою отримання середньої освіти. ДПА проводиться у письмовій формі. Строки проведення атестації кожного року затверджує керівник закладу освіти.

Порядок, форми проведення і перелік навчальних предметів, яких проводиться державна підсумкова атестація, визначає центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки [6].

Державна підсумкова атестація може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання. Результати зовнішнього незалежного оцінювання з трьох навчальних предметів зараховуються як результати державної підсумкової атестації за освітній рівень повної загальної середньої освіти для випускників старшої школи загальноосвітніх навчальних закладів.

Результати атестації оцінюються за 12-бальною шкалою і заносяться у таблиць навчальних досягнень (4 клас), в додатки до свідоцтва про базову загальну середню освіту (9 клас), атестата про повну загальну середню освіту (11 клас). Оцінки за державну підсумкову атестацію враховуються при розрахунку середнього балу, а також при визначенні претендентів на золоту або срібну медаль.

Здобувачі освіти здійснюють самоконтроль за процесом та результатами свого навчання, який полягає у визначенні здатності до виконання навчальної (зокрема самостійної) та наукової роботи.

Для забезпечення самоконтролю здобувачів освіти викладачі в навчальних посібниках, а також у методичних розробках передбачають засоби контролю (тести, контрольні завдання, питання для самоконтролю).

Більша ефективність самоконтролю забезпечується спеціальними програмами самоконтролю та самооцінки, які є складовими частинами електронних підручників та автоматизованих навчальних курсів, віртуального освітнього середовища.

Критеріями якості освітнього процесу є:

- наявність затверджених у встановленому порядку навчальних планів, робочих навчальних планів, графіків освітнього процесу, навчальних та робочих програм із дисциплін;
- відповідність змісту навчальних планів і робочих програм вимогам програм якості та Державним стандартам;
- відповідність розкладу занять логіці викладання кожної дисципліни;
- відповідність елементів освітнього процесу (лекцій, семінарів, лабораторних занять тощо) затвердженим планам та програмам;
- комплектність і достатність методичного забезпечення дисциплін.

Отже, контроль – це перевірка, оцінювання і облік успішності здобувачів освіти. Він дає можливість порівняти досягнуті результати із запланованими. Контролюючи навчальні досягнення здобувачів освіти, педагог повинен дотримуватися дидактичних вимог, використовувати різні форми і методи контролю. Види контролю функціонують як одна система, утворюючи єдиний механізм. Контроль є необхідною ланкою управління освітньо-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти.

Висновки

до розділу I Розбудова системи якості освіти

Забезпечення якості освіти є важливим елементом освітнього процесу. Системи зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості освіти відіграють у цьому велику роль. Вони є відповідними інструментами, що забезпечують високий рівень надання освітніх послуг.

Проведення контролю якості освіти в закладах дошкільної, позашкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти досить кропіткий та важкий процес, який здійснює Державна служба якості освіти. Основним завданням цієї служби є забезпечення високого рівня надання освітніх послуг закладами освіти на місцях. Для цього служба наділена повноваженнями проводити інституційний аудит закладів освіти, рекомендувати закладам освіти як саме можна покращити організацію функціонування внутрішніх систем забезпечення якості освіти, проводити моніторинг якості освітньої діяльності.

Також невід'ємною складовою забезпечення високого рівня надання освітніх послуг є ліцензування освітньої діяльності. Дана процедура є необхідною складовою офіційного визнання права закладу вищої освіти проводити освітню діяльність для здобуття вищої освіти та кваліфікації.

РОЗДІЛ II

РЕСУРСИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

Доступна та якісна освіта в сучасних умовах є визначальним фактором розвитку суспільства та економіки в цілому. Важливу роль в ефективності функціонування закладів освіти відіграє матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу.

Заклади освіти здійснюють свою діяльність відповідно до свого Статуту. Для провадження освітньої діяльності такі заклади мають матеріально-технічну базу, яка відповідає сучасним вимогам. Загальноосвітні та заклади вищої освіти намагаються зміцнювати, оновлювати та розширювати свою базу. Загальна площа кожного освітнього закладу відповідає встановленим нормам.

Санітарно-технічний стан, умови експлуатації будівель та споруд відповідати нормативним вимогам.

Адміністрація кожного із закладів освіти плідно працює над створенням технічної, методичної та інформаційної баз, комп'ютерно-орієнтованого освітнього простору.

Освітні навчальні заклади достатньою мірою забезпечені класно-аудиторним фондом для проведення занять. У розпорядженні здобувачів освіти навчальні аудиторії (класи), конференц-зала, актові зали, спортивні зали, комп'ютерні кабінети. До послуг студентів, школярів та педагогів оснащені сучасними меблями, технічними засобами навчання (телевізорами, мультимедійними навчальними засобами, відеопроєкторами, інтерактивними дошками тощо) кабінети та лабораторії. Сучасні комп'ютери і навчальне обладнання дозволяють не тільки належним чином проводити освітній процес, а й виконувати науково-дослідну роботу.

На території освітніх закладів є відкриті стадіони для занять фізичною культурою. Уся територія кожного навчального закладу огорожена

парканом.

Головна мета використання навчальних лабораторій і кабінетів – це забезпечення формування професійних та практичних знань, умінь та навичок здобувачів освіти відповідно до вимог освітніх програм.

Для забезпечення знань з циклу гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової та фахової підготовки використовується матеріально-технічна база спеціалізованих кабінетів.

Окрім навчальних кабінетів освітні заклади мають кабінет практичного психолога та соціального педагога, здоровпункт, кабінет директора (ректора), кабінет секретаря, кабінети заступників директора, кабінети деканів, методиста, учительську, науково-аналітичний центр, навчальні лабораторії. Для медичного обслуговування здобувачів освіти, педагогів і співробітників у кожному закладі освіти функціонує пункт охорони здоров'я (здоровпункт).

В закладах вищої освіти функціонують музеї. Музей відображає історію розвитку і становлення відповідного закладу освіти.

Комплектація кабінетів обладнанням здійснюється відповідно до типових переліків навчально-наочних посібників, технічних засобів навчання та обладнання загального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів.

Кожен навчальний кабінет має паспорт, в якому відображені загальні санітарно-гігієнічні умови приміщення кабінету, організація робочих місць, режим роботи кабінету, перелік методичної літератури, дидактичний та роздатковий матеріал, наочні посібники та технічне обладнання, постійні і змінні експозиції, в більшості кабінетів систематизовано навчально-методичне забезпечення [50].

Для оформлення кабінетів передбачено створення навчально-методичних експозицій змінного та постійного характеру [50; 107].

Завідувач кабінету несе відповідальність за упорядкування, зберігання й використання навчально-наочних посібників, обладнання та інших матеріальних цінностей [50; 108].

Заклади освіти обладнані комп'ютерними класами, оскільки для забезпечення належної організації навчального процесу та виконання програм навчальних дисциплін передбачається використання певного програмного забезпечення. Всі комп'ютери об'єднані в локальну інформаційну мережу, мають доступ до мережі Internet. В кожній комп'ютерній лабораторії встановлено кондиціонер.

Кожного року збільшується кількість навчальних предметів, в процесі викладання яких застосовуються комп'ютерні навчально-контролюючі програми, збільшується методичний і навчальний відеофонд. Педагоги створюють банк аудіо- та відеоматеріалів.

Основу інформаційної мережі будь-якого закладу освіти становить телекомунікаційна мережа, яка призначена для вирішення таких завдань:

- забезпечення ефективного та високошвидкісного доступу користувачів мережі до мережі Інтернет;
- забезпечення ефективного доступу користувачів мережі до внутрішніх централізованих інформаційних ресурсів;
- апаратна підтримка інформаційних систем керування закладом освіти, програмних додатків та систем дистанційного навчання.

Завдяки підключенню до мережі Інтернет заклади освіти мають можливість здійснювати електронний документообіг з Департаментами освіти, міськими методичними кабінетами та іншими освітніми закладами.

Значна роль у забезпеченні продуктивності освітньо-виховного процесу належить бібліотекам освітніх закладів.

Бібліотека – інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, який має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки [1].

У своєму складі бібліотека має читальну залу, кімнату видачі та зберігання літератури. Комплектування бібліотечного фонду проводиться

відповідно до освітніх програм. У бібліотеках закладів освіти є в наявності підручники, періодичні видання, довідкова література, фахові видання, художня література та нормативні документи. Щороку фонди бібліотеки поповнюються сучасними підручниками та посібниками. В зв'язку з оновленням навчальних програм Департамент освіти міста замовляє для загальноосвітніх закладів необхідні підручники.

Одним із головних завдань діяльності бібліотеки та основою якісного бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів є ресурсний розвиток бази. В бібліотеках закладів вищої освіти функціонують електронні компакт-бібліотеки з методичним забезпеченням навчальних дисциплін: опорними конспектами, завданнями для самостійної роботи, методичними рекомендаціями до семінарських, практичних та лабораторних занять, методичними рекомендаціями до написання курсових робіт, методичними рекомендаціями до підготовки та проходження практики.

Інформаційне забезпечення якості вищої освіти має відповідати технічним вимогам. Так, бібліотеки використовують спеціалізовані програмні продукти, що автоматизують діяльність бібліотеки. Це індивідуальні сервіси, електронна картотека користувачів, електронна колекція, пошукові інформаційні сервіси.

Матеріально-технічне забезпечення освітніх закладів має вагомий вплив на якість надання освітніх послуг. Модернізація та покращення матеріальної бази сприятиме поліпшенню якості освіти. Використання мережі Інтернет розширює можливості використання електронних навчальних матеріалів, що сприяє отриманню повноцінної освіти.

2.2. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу

Пріоритетним завданням освітньої галузі є модернізація освіти, її стратегічне реформування та розвиток. Науково-методична робота з педагогами реалізується відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту», Указів Президента: «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні», «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування і розвитку освіти в Україні», Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття), Державних стандартів.

Державні стандарти загальної середньої освіти – це вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача загальної середньої освіти відповідного рівня.

Документи визначають загальний обсяг навчального навантаження та форми державної підсумкової атестації здобувачів освіти на відповідному рівні загальної середньої освіти, характеристики змісту навчання, принципи організації освітнього процесу, систему управління змістом освіти, змістові лінії та очікувані результати навчання за освітніми галузями [34].

Державні стандарти розробляються на теоретичному фундаменті класичної та сучасної педагогіки України і закордонних країн, на основі аналізу впроваджених світових та українських інноваційних практик а освіти для реалізації головної мети загальної середньої освіти.

Мета повної загальної освіти – це всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору, самореалізації. Відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності (стаття 12 Закону України «Про освіту») [6].

Відповідно до пункту 3 статті 12 Закону України «Про освіту» [6] повна загальна середня освіта має три рівні:

1. початкова освіта (тривалість 4 роки);
2. базова середня освіта (тривалість 5 років);
3. профільна середня освіта (тривалість 3 роки).

В рамках реформи загальної середньої освіти розробляються:

- Державний стандарт початкової загальної освіти;
- Державний стандарт базової середньої освіти;
- Державний стандарт профільної середньої освіти.

Державні стандарти затверджуються постановою Кабінету міністрів України і переглядаються не менше одного разу на 10 років. Зміна змісту й обсягу Державного стандарту загальної середньої освіти іншими органами виконавчої влади не допускається.

Заклад загальної середньої освіти створює умови для досягнення здобувачами результатів навчання та забезпечує відповідність рівня загальної середньої освіти Державним стандартам [34].

На основі Державних стандартів розробляються:

- Базовий початковий план (є складовою частиною стандарту);
- Типові освітні програми (затверджує Міністерство освіти і науки);
- Типові навчальні плани (затверджує Міністерство освіти і науки);
- Освітня програма (схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується його керівником у разі розробки документа на основі типових освітніх програм);
- Робочий початковий план закладу освіти (схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується його керівником).

Державний стандарт освіти, основоположним документом якого є базовий навчальний план, визначає вимоги до змісту, обсягу і рівня загальноосвітньої підготовки школярів.

Державний стандарт загальної середньої освіти – зведення норм і положень, що визначають державні вимоги до освіченості учнів і випускників шкіл на рівні початкової, базової і повної загальної середньої освіти та гарантії держави у її досягненні [34].

Зміст освіти на будь-якому рівні визначається навчальними планами, програмами та відображається в навчальних підручниках і посібниках.

Базовий навчальний план – це документ, який дає цілісне уявлення про структуру змісту загальної середньої освіти через інваріантну і варіативну складові, окреслює освітні галузі та розподіл годин між ними за роками навчання, визначає граничне допустиме тижневе навантаження школярів для кожного класу, встановлює кількість навчальних годин, фінансованих з бюджету [30; 137].

Інваріантна складова змісту є спільною для всіх загальноосвітніх закладів України і визначає її загальнодержавний компонент. Ця складова містить загальнообов'язкові для вивчення навчальні предмети, які забезпечують мінімальний обов'язковий рівень освіти випускника загальноосвітнього закладу [30; 137].

Базовий навчальний план охоплює такі освітні галузі: «Суспільствознавство», «Мови і літератури», «Природознавство», «Мистецтво», «Математика», «Фізична культура і здоров'я», «Технології».

Освітні галузі, що входять до складу інваріантної частини, створюють змістову основу для розвитку пізнавальної, комунікативної, духовної, естетичної, фізичної сфер діяльності особистості. Вилучення хоча б однієї освітньої галузі унеможлиблює реалізацію державних вимог щодо загальноосвітньої підготовки школярів.

Варіативна складова змісту формується навчальними закладами з урахуванням інтересів, здібностей, життєвих планів школярів і є важливим засобом забезпечення розвитку особистості кожного здобувача освіти. Ця складова відображає також етнічні, історичні, економічні, соціокультурні особливості регіону [30; 137].

Базовий навчальний план визначає обов'язкову кількість годин на вивчення кожної освітньої галузі. Невиконання цієї вимоги унеможлиблює видачу відповідного документа про освіту встановленого державного зразка.

Для виконання Закону України «Про загальну середню освіту» та з

метою впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти Міністерство освіти і науки України розробляє Типовий навчальний план на основі Базового навчального плану (*Додаток В*). Так, наприклад, розроблений Типовий навчальний план початкової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», в якому надана можливість здійснити повну або часткову інтеграцію освітніх галузей. Типовий навчальний план містить інваріантну та варіативну складову.

Навчальний план – один з нормативних документів закладу освіти, за допомогою якого здійснюється організація навчального процесу. Навчальний план містить графік навчального процесу, зведені дані про бюджет часу, практика, державна атестація, а також план навчального процесу за семестрами, який визначає перелік загальноосвітніх предметів та фахових дисциплін, обсяг на їх вивчення (кількість кредитів, годин), форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми проведення поточного та підсумкового контролю, державної атестації. В початковому плані зазначається середня кількість академічних годин на тиждень (*Додаток Д*).

Для впровадження освітньої діяльності за освітньо-професійними програмами заклади освіти мають пакети нормативних документів: освітньо-професійну програму підготовки здобувачів освіти за відповідним освітнім ступенем або освітньо-кваліфікаційним рівнем, навчальні плани та навчальні програми. Усі документи затверджуються та погоджуються в установленому порядку.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти [52].

Освітня програма повинна містити [2]:

- перелік освітніх компонентів;
- логічну послідовність цих компонентів;
- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;
- кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми;
- очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

Заклади вищої освіти мають право запроваджувати спеціалізацій на основі присвоєної освітньої кваліфікації.

На початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти можуть створюватися освітні програми за галуззю знань або групою спеціальностей, якщо це не суперечить відповідним стандартам вищої освіти [2].

Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями результатів навчання. Основою для розроблення освітньої програми є Державний стандарт загальної середньої освіти відповідного рівня.

Освітня програма повинна містити [53].

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
- перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічну послідовність їх вивчення;
- форми організації освітнього процесу;
- опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- інші освітні компоненти (за рішенням закладу загальної середньої освіти).

Педагогічна рада на своєму засіданні розглядає та схвалює освітню

програму, яку потім затверджує керівник закладу загальної середньої освіти.

Міністерство освіти і науки України затверджує типові освітні програми, які спрямовані на реалізацію мети та завдань освітньої галузі. Заклади загальної середньої освіти можуть використовувати типові або інші освітні програми. Освітні програми, які розроблені на базі типових освітніх програм, не потребують окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти.

Організацію освітнього процесу відображають у річному комплексному плані роботи освітнього закладу, який на початку навчального року обговорюють і затверджують рішенням вченої або педагогічної ради закладу. На основі річного плану роботи складається план роботи на місяць.

Плани роботи всіх структурних підрозділів узгоджують між собою. Для зручності й оперативності дій адміністрації навчального закладу складено план контролю за освітнім процесом.

Щорічно відповідні структурні підрозділи закладів освіти складають графіки навчального процесу, які обговорюють на засіданні вченої (педагогічної) ради.

Розклад занять складається на семестр і затверджується директором закладу освіти згідно з інструктивними листами Міністерства освіти і науки України.

На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, який конкретизує організацію освітнього процесу і робочі навчальні програми дисциплін.

Навчальний план – документ, складений закладом вищої освіти на підставі освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки, який визначає перелік і обсяг нормативних та вибіркового дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми і засоби здійснення поточного контролю [66]. Також визначається обсяг годин для самостійного вивчення дисципліни. Його розробляють на весь період навчання здобувачів

освіти за певною освітньою програмою і затверджується керівником закладу освіти.

На основі навчального плану заклад вищої освіти складає робочий навчальний план на поточний навчальний рік. Робочий навчальний план розглядається і схвалюється на засіданні вченої або педагогічної ради та затверджується керівником закладу освіти.

Навчальні програми предметів та курсів вчителі створюють самостійно, взявши за основу Стандарту, або за зразком типової навчальної програми.

Навчальна програма – це нормативний документ, в якому визначається зміст та обсяг матеріалу відповідної дисципліни, розділяючи його на модулі, розділи, теми та орієнтовна кількість годин на їх вивчення.

У своїй структурі навчальна програма містить:

- пояснювальну записку, де подається коротка характеристика дисципліни, визначається мета, завдання курсу, очікувані результати, зазначаються основні вимоги до знань та умінь студента;
- орієнтовний тематичний план дисципліни;
- зміст курсу – визначаються основні питання з теми, модуля;
- критерії оцінювання навчальних досягнень;
- список основної та додаткової літератури для вивчення дисципліни.

Під час розробки навчальної програми необхідно враховувати міждисциплінарні зв'язки для погодження змісту навчальної дисципліни. Потрібно вміло реалізовувати такі зв'язки у процесі викладання. Важливо не тільки виявити міжпредметні зв'язки, а й зафіксувати їх документально. Варто звертати увагу на розподіл аудиторних та позааудиторних годин, тобто на самостійну роботу студента.

Зміст навчальних програм знаходить висвітлення в підручниках та навчальних посібниках.

Навчальний підручник – один з найважливіших компонентів освітньої системи, провідне джерело знань. Підручник повинен містити наукові основи

дисципліни і за своїм змістом та структурою відповідати навчальній програмі. Навчальний підручник виконує ряд функцій: інформаційну, світоглядну, системотворчу, інтегративну, функцію керування, стимулювання, самоконтролю, раціоналізації, координації.

Структура підручника містить у собі текст як головний компонент і позатекстові, допоміжні компоненти: апарат організації засвоєння навчального матеріалу (запитання і завдання, пам'ятки або інструктивні матеріали, таблиці і шрифтові виділення); ілюстрації (образна та схематична наочність); апарат орієнтування (передмова, примітки, додатки, бібліографія, зміст, покажчики) [30; 141].

Підручники повинні відповідати дидактичним, психологічним, естетичним і гігієнічним вимогам:

- містити узагальнюючий матеріал на високому рівні;
- наводити наукові дані, але бути доступним для розуміння здобувачами освіти;
- враховувати інтереси, психічні процеси;
- бути лаконічним та інформативним;
- містити схеми, діаграми, таблиці, ілюстрації;
- основні положення та висновки повинні бути чіткими та зрозумілими;
- розвивати пізнавальні інтереси та творче мислення;
- виховувати культуру мовлення;
- спонукати до самоосвіти.

Методичні вказівки містять інформацію рекомендаційного характеру для аудиторної та самостійної роботи: до семінарських, практичних і лабораторних занять. Методичні рекомендації видаються на електронних носіях та в друкованому вигляді.

Структурні елементи методичних рекомендацій:

- вступ;
- мета і завдання роботи;

- вимоги до виконання;
- питання, тести для самоконтролю;
- список рекомендованих джерел.

Науково-методична робота в закладах вищої освіти здійснюється відповідно до вимог Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статуту навчального закладу та інших нормативно-правових документів.

Плануванням та керівництвом науково-методичною роботою в закладах освіти займаються методисти, заступники директора з навчальної роботи, завідувачі кафедрами та цикловими комісіями. Підготовка навчально-методичних матеріалів покладається на того викладача (вчителя), який проводить заняття.

Навчально-методичний комплекс – це сукупність нормативних документів та навчально-методичних матеріалів, які забезпечують реалізацію змісту навчальних дисциплін під час освітнього процесу та сприяють ефективному засвоєнню здобувачами освіти матеріалу навчальних дисциплін.

Навчально-методичний комплекс кожної дисципліни містить навчальну і робочу програми, пакети контролю завдань для самостійної роботи здобувачів освіт, програму підготовки до семестрових екзаменів, орієнтовні питання до екзамену чи заліку та інші матеріали.

Науково-методичне забезпечення освітнього процесу закладів освіти покликане сформулювати у здобувачів освіти ключові компетентності. Навчально-методичні матеріали, які розроблені педагогами повинні забезпечувати освітній процес, охоплюючи дисципліни навчального плану. Підготовка майбутніх фахівців обов'язково здійснюється у відповідності до державних вимог та нормативних документів. Використання в освітньому процесі інформаційно-комунікаційних технологій, інтернет-ресурсів дає можливість підвищити якість підготовки здобувачів освіти.

2.3. Інформаційне забезпечення освітнього процесу

Ми живемо в суспільстві, яке набуває інформаційних рис в усіх сферах життя. Постійно зростає конкуренція між освітніми закладами різних типів. Великого значення набуває використання інформаційних технологій, розвиток інформаційної компетентності викладача (вчителя) та інформаційної культури.

Характерними рисами сучасного освітнього закладу є розвиток та розширення комунікації в системі освіти, зокрема в освітньому Інтернет-просторі. В закладах освіти відбувається обмін інформацією та документацією завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям. Такі технології забезпечують можливість отримання та передачі інформації, що становить основу технологічного процесу навчання.

Глобальна мережа Інтернет відкриває безліч можливостей для неперервної освіти. Для ефективного функціонування освіти необхідно активно використовувати вебресурси в інформаційному забезпеченні освіти, впроваджувати комунікаційні технології в освітній процес.

Вебсайт (*web – навутина, мережа і site – місце, website – місце в мережі*) або просто сайт – це сукупність електронних документів (файлів) приватної особи або організації, що об'єднана під однією адресою (доменною або IP-адресою). Спочатку вебсайти були лише збіркою статичних документів. Але тепер сучасні сайти в більшості є динамічними та інтерактивними [27].

Вебсайт освітнього закладу є комунікаційним середовищем функціонування, збереження та розповсюдження електронної навчальної документації, а також комунікаційним каналом, що презентує заклад в інформаційно-освітньому Інтернет-середовищі (*Додаток Е*).

Бабенко Ж. В. зазначає, що вебсайт – це важливий канал комунікації для дітей та юнацтва, оскільки вони надають доступ користувачам до фондів бібліотек [22].

Бебик В. М. (доктор політичних наук, кандидат психологічних наук,

професор) та Почепцов Георгій Георгійович (доктор філологічних наук, професор) виокремлюють два види Інтернет-співтовариств: Інтернет-співтовариства, спільна діяльність і взаємодія яких містяться виключно в межах Інтернету та такі, що поєднують спільну діяльність та використання режимів комунікації он-лайн та офф-лайн. Автори зазначають, що веб-сайтам притаманні такі особливості: масова інтерактивність, загальнодоступність, зберігання результатів комунікації, інтегрованість, оперативність комунікації, загальний єдиний простір комунікації [23, 57].

На думку кандидата соціологічних наук, доцента Калашнікової Л. В., інформаційний потенціал закладу освіти є засобом реалізації наукового та освітнього потенціалу [40].

Офіційні вебсайти створюють з метою підвищення ефективності та прозорості діяльності відповідних організацій, підприємств шляхом впровадження та використання сучасних інформаційних технологій для надання інформаційних та інших послуг громадськості [41].

Вебсайт є одним із дієвих комунікаційних засобів, який спрямований на презентацію освітнього закладу в інформаційно-комунікаційному просторі через надання достовірної інформації про себе.

Офіційної класифікації вебсторінок в мережі «Інтернет» не існує, але їх можна розділити за певними характеристиками.

За доступністю сервісів сайти поділяються на:

- відкриті сайти. Всі сервіси сайту доступні для відвідувачів і користувачів.
- напіввідкриті сайти. Для доступу до ресурсів (сервісів) сайту необхідно зареєструватися (зазвичай, безкоштовно).
- закриті сайти. Це службові сайти організацій, зокрема, корпоративні сайти, особисті сайти приватних осіб. Вони доступні для вузького кола користувачів. Доступ до таких сайтів надається через адміністратора

За технологією відображення розрізняють такі вебсайти:

- статичні – формуються зі статичних html (html, dhtml) сторінок, які утворюють єдине ціле. Користувачеві надаються файли в тому вигляді, в котрому вони зберігаються на сервері;

- динамічні – формуються з динамічних html (html, dhtml) сторінок-шаблонів, інформації, скриптів та іншого, у вигляді деяких файлів. Вміст генерується за запитом спеціальними скриптами (тобто програмами) на основі інших даних з будь-якого джерела;

- вебсайти, створені з впровадженням т.з. Flash-технологій, коли весь сайт розташовується на одній веб-сторінці, призначеної винятково для завантаження Flash-файлу, а вся навігація і контент реалізовані в самому Flash-ролику [63; 284].

Офіційний вебсайт навчального закладу надає користувачеві інформацію, яка повинна бути зрозумілою, правдивою, доречною, лаконічною та обов'язково вчасною. Відповідальність за достовірність інформації, що розміщена на сайті несе керівник закладу. Адміністратор сайту оновлює дані на освітньому сайті. Інформація на офіційному вебсайті подається державною мовою.

Вебсайт закладу освіти, як канал комунікації має низку особливостей та переваг, а саме [69]:

- інтерактивний характер комунікації;
- багатофункціональна модель комунікації, що лежить в основі освітнього Інтернет-середовища, дозволяє реалізувати різноманітний спектр видів комунікаційної взаємодії, виходячи з потреб користувачів та засобів, що ними застосовуються;

- наявність контролю над пошуком та отриманням інформації дозволяє користувачам займати активну позицію в процесі комунікації;

- широкий спектр видів надання інформації;

- висока гнучкість та масштабованість;

- можливість нелінійного пошуку документованої навчальної інформації, обумовлена гіпермедійним способом її надання.

На сьогодні веб-сайт є центральним елементом комунікаційної політики закладу освіти. Офіційний веб-сайт дозволяє здійснювати комунікацію, процес навчання на відстані, коли суб'єкти комунікації розділені у просторі та часі та, коли всі або більша частина навчання здійснюється з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Офіційний веб-сайт має такі додаткові комунікаційні властивості [69]: надзвичайно оперативної передачі на будь-які відстані навчальної інформації різного обсягу, виду (візуальної та звукової, статичної та динамічної, текстової та графічної);

- зберігання цієї інформації у пам'яті комп'ютера протягом необхідного часу, можливість її редагування, обробки, роздрукування тощо;
- інтерактивності за допомогою спеціально створеної з цією метою мультимедійної інформації та зворотного зв'язку;
- організації електронних конференцій, у тому числі в режимі реального часу, комп'ютерних аудіо- та відео-конференцій;
- діалогу з будь-яким користувачем;
- можливість скопіювати отримані матеріали на носій або накопичувач, роздрукувати їх та працювати із ними тоді, коли це зручно студенту.

Кожен освітній заклад має офіційний вебсайт, на якому розміщена основна інформація про його діяльність, структуру, фотогалерею, новини про освітньо-виховну діяльність. Загальноосвітні та заклади вищої освіти на своїх сайтах розміщують навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін, у тому числі в системі дистанційного навчання. Структура освітніх сайтів здебільшого складається з таких розділів:

- головна – подають інформацію про повну назву освітнього закладу;
- інформація про заклад – історія закладу, символіка, Статут, графік прийому громадян;
- адміністрація – інформує про керівництво освітнього закладу;
- виховна робота – повідомляє про виховну систему в закладі, роботу

з батька, гурткову роботу;

- самоврядування – презентує систему роботи Ради Президента школи або Студентського самоврядування;
- соціальна та психологічна служба – інформує про діяльність практичного психолога та соціального педагога;
- бібліотека – інформація про графік роботи бібліотеки, корисні посилання для користувачів;
- галерея – фотозвіти про різноманітні заходи;
- зворотній зв'язок – розміщують контактні дані, звернення громадян;
- вступнику – інформація про спеціальності, з яких здійснюється підготовка майбутніх фахівців, правила прийому до закладів вищої освіти;
- державні закупівлі – інформація про річні плани закупівель.

Закон України «Про вищу освіту» встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з закладами вищої освіти на принципах автономії закладів вищої освіти, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях [2].

Стаття 30 Закону України «Про освіту» передбачає оприлюднення на сайтах закладів освіти або їх засновників звітів про всі фінансові надходження на витрати закладу, не зважаючи на те, чи це бюджетні кошти чи благодійні внески батьків [6].

Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес [3].

Метою Закону України «Про доступ до публічної інформації» є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації. Доступ до публічної інформації здійснюється на принципах прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень, вільного отримання, поширення та будь-якого іншого використання інформації та рівноправності [3].

Цей закон регулює поняття публічна інформація [3]:

1. Публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

2. Публічна інформація є відкритою, крім випадків, встановлених законом.

Закон України «Про інформацію» чинний від 02 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації [4].

Цей Закон закріплює право громадян України на інформацію, закладає правові основи інформаційної діяльності.

Відповідно до цього Закону основними принципами інформаційних відносин є [4]:

- гарантованість права на інформацію;
- відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією;
- достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань;
- правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

У статті 8 Закону України «Про інформацію» йдеться, що мову інформації визначають Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (стаття 8 в редакції Закону № 2704-VIII від 25 квітня 2019 року), інші закони України та міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена цим законом до інформації з обмеженим доступом (стаття 20) [4].

У своїй професійній діяльності педагоги використовують Інтернет-технології в таких напрямках:

- вивчення та узагальнення педагогічного досвіду;
- презентація досвіду роботи;
- обмін досвідом роботи завдяки on-line зв'язку;
- проведення навчання за дистанційною формою;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- мультимедійний супровід навчання.

Користуючись офіційними сайтами закладів освіти студенти та школярі мають можливість:

- отримувати інформацію про графік освітнього процесу;
- доступу до навчальних матеріалів;
- користуватися матеріалами до занять для виконання домашнього завдання;
- отримати доступ до навчального контенту, завдяки посиланням на додаткові тематичні інтернет-ресурси;
- пройти поточний контроль за певним модулем або темою;
- брати участь у on-line конференціях, семінарах тощо.

На веб-сайтах освітніх закладів розміщені корисні посилання з переходом на сайти Міністерства освіти і науки України, Департаменту освіти і науки Вінницької облдержадміністрації, Департаменту освіти Вінницької міської ради, Вінницького регіонального центру оцінювання якості освіти. Також на сторінках освітнього сайту можемо знайти контактні

дані, а саме адресу розташування закладу, номери телефонів, зворотній зв'язок з користувачами та Google Maps.

Зміст сайту повинен бути актуальним, відповідати інформаційним, візуальним, технологічним вимогам. Офіційний сайт закладу освіти – це складова його іміджу, запорука успіху.

Отже, вебсайт є важливим джерелом інформації про освітній заклад. Освітні сайти виконують інформаційно-кумулятивну, комунікаційну, консультативну, інформаційно-методичну, просвітницьку, управлінську, загальнокультурну функції. Вебсайти дозволяють оперативно висвітлювати інформацію про діяльність закладу освіти, про наукові, методичні та практичні матеріали, використовувати сучасні засоби спілкування (електронна пошта, інтерактивні конференції), активізувати участь педагогічних працівників, здобувачів освіти в Інтернет-олімпіадах, конкурсах, конференціях, семінарах.

Висновки

до розділу II Ресурси, необхідні для організації освітнього процесу

Ефективне функціонування закладів освіти різних типів неможливе без належного забезпечення матеріально-технічними, науково-методичними та інформаційними ресурсами освітнього процесу. Відповідно до вимог кожен освітній заклад забезпечений кабінетами, лабораторіями, актовим залом, пунктом охорони здоров'я, бібліотекою. Матеріально-технічна база загальноосвітніх закладів та закладів вищої освіти повинна бути пристосована для підготовки здобувачів освіти.

Для провадження освітньої діяльності заклади освіти повинні мати пакети нормативних документів: освітньо-професійні програми, навчальні плани, графіки навчального процесу, навчальні програми, навчально-методичні комплекси, затверджені та погоджені в установленому порядку.

Ресурси забезпечення якості освіти, повинні містити рекомендації, які вимагають подальшого плану дій, мати наперед визначену для цього процедуру, яка послідовно здійснюється.

Застосування інформаційних технологій в галузі освіти стає загальною необхідністю. Адже освітні вебсайти виконують інформаційно-презентаційну, консультативну, інформаційно-методичну, просвітницьку функції та відкривають нові можливості взаємодії з громадськістю. Освітні вебресурси повинні стати одним із пріоритетних засобів і способів самоосвіти.

РОЗДІЛ ІІІ

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ

3.1. Контроль якості освіти за кордоном

Формування та становлення національних систем моніторингу якості освіти варто віднести до 50-х років ХХ століття. З урахуванням освітніх і суспільних традицій кожної країни сформувалися різні моделі моніторингу якості освіти. Принципова різниця між цими моделями лежить у площині визначення рівнів моніторингу. У моніторингу якості освіти можна виділити такі рівні: окремий учень (студент), навчальний заклад, регіон, держава, континент, світовий рівень.

Оскільки в Україні регіональні і національна системи оцінювання моніторингу якості освіти тільки розпочинають своє становлення, а існуючі державні освітні стандарти потребують ґрунтовного перегляду, доопрацювання й оновлення, виникає необхідність та актуальність у вивченні досвіду тих країн, де система моніторингу знаходиться на високому рівні, а освітні стандарти є ефективними, дієвими й обґрунтованими.

Наприклад, в Європі паралельно функціонують англійська і французька моделі якості освіти. В основу англійської покладено внутрішню оцінку закладів вищої освіти, тоді як французька ґрунтується на зовнішній. Єдиної системи інституційної оцінки діяльності закладів освіти не існує. Варто зазначити, що в кожній країні є свої національні підходи й оцінки якості вищої освіти [59].

У США об'єктом моніторингу, дослідження якого дозволяє зробити необхідні висновки про якість освіти, є держава в цілому або регіон.

Реалізація освітніх стандартів американської вищої школи здійснюється в умовах децентралізації і демократизації системи освіти. Унаслідок децентралізації рішення з різних питань створення та впровадження освітніх стандартів приймаються на всіх рівнях системи освіти США.

Основоположні принципи, на яких базуються американські освітні

стандарти:

- всі студенти здатні навчатися на високому рівні успішності;
- висуваючи більш високі вимоги, можливо досягти кращих результатів;
- вищі вимоги повинні ставитися до всіх студентів.

Основні функції стандартів американської вищої школи: підвищення якості освіти, забезпечення рівних прав учнів на повноцінну розвиваючу освіту, гуманізація освіти, наступність, а також прогностична, критично-оцінювальна та організаційно-управлінська функції [31].

У скандинавських країнах, таких як Швеція, Норвегія, Фінляндія, систему контролю вищої школи спочатку визнавав уряд. У цих країнах дуже різноманітні способи зовнішньої оцінки та контролю. Так, у Швеції основний акцент роблять на допомогу навчальним закладам у розробці відповідних інфраструктур. У Норвегії основну увагу приділяють оцінці самого освітнього процесу та навчальним програмам. Процес контролю здійснюють організації, які фінансово підтримує уряд вже після того, як проведена самооцінка навчального закладу. У Фінляндії також поєднується стороння оцінка і самооцінка навчальних закладів. Також застосовуються перевірки окремих структур з боку зовнішніх спостерігачів. У Данії проводять перевірки за інформацією, яку отримує зовнішній експерт [58; 158].

За останні роки невелика західноєвропейська країна Нідерланди взяла активну участь у проведенні кількох масштабних освітніх проєктів в Україні, які стосувалися удосконалення системи акредитації закладів вищої освіти, модернізації змісту навчання у школах.

Нідерланди варті особливої уваги, адже більшість країн-членів Європейського Союзу обрали для запровадження у себе створений саме голландцями варіант забезпечення якості вищої освіти і контролю діяльності закладів вищої освіти. Зокрема це зумовлено тим, що всі важливі рішення в сфері освіти у Нідерландах приймаються законодавчим шляхом, після тривалих дискусій за участю всіх зацікавлених сторін – науковців-педагогів,

викладачів закладів освіти, об'єднань громадян.

Глибокі реформи голландської системи оцінки закладів вищої освіти і забезпечення якості їх навчальної діяльності і наукових досліджень були розпочаті у першій половині 1980-х років у відповідь на все більші труднощі успішного поєднання розширеного доступу молоді до вищих шкіл і збереження попереднього високого якісного рівня навчального процесу і його результатів [35].

Комісія створена для розробки планів модернізації системи моніторингу якості вищої освіти особливо наголосила на тому, що серед світових тенденцій інновацій у освітній сфері помітне підвищення автономії закладів університетського рівня, акумуляція ними інформації про себе і намагання поширити її в доступному вигляді як до потенційних студентів, так і до їхніх батьків та широкої громадськості. Для досягнення цілей поширення цих самозвітів та інформаційних матеріалів заклади вищої освіти мають дотримуватися багатьох законів, які орієнтовані на врахування потреб і сфер зацікавленості не лише майбутніх студентів, а й тих, хто вже перебуває у даному закладі і намагається визначитися з вибором предметів та індивідуальної «стежки навчання» [35].

Після проведення аналізу багатьох можливих варіантів удосконалення діяльності системи моніторингу забезпечення якості вищої освіти у Нідерландах представники урядових органів вирішили відмовитися від детального інспекторського контролю в надії, що розширення своєї автономії всі заклади вищої освіти країни використають на значне посилення збору інформації про себе і підвищать свою звітність перед широкою громадськістю. Цей варіант вимагав менших фінансових витрат з бюджету і добре узгоджувався із засадами демократії і розширення самоврядування.

З 1985 року у Нідерландах відбувся чіткий розподіл повноважень у сфері моніторингу якості вищої освіти:

- інспекція з вищої освіти, яка є частиною міністерства освіти, повинна проводити лише загальну оцінку стану вищої освіти в країні і

ситуації з моніторингом її якості (так звана «мета-оцінка»);

- процес поглибленої зовнішньої оцінки конкретних вищих навчальних закладів університетського рівня проводить незалежний і фінансований самими ЗВО орган: Асоціація співробітництва університетів Нідерландів (АСУН);

- таку ж оцінку закладів неуніверситетського типу веде подібний до АСУН орган: Рада неуніверситетської освіти.

Особливість нідерландської системи детальної оцінки діяльності закладів освіти полягає в тому, що моніторинг якості освітнього процесу і науково-дослідної роботи проводять різні експертні групи. Ще одна унікальна особливість: присутність у групах експертів під час головної зовнішньої перевірки закладів вищої освіти принаймні одного експерта іноземця, який володіє голландською мовою і добре поінформований про систему вищої освіти Нідерландів.

Роки роботи нідерландської системи показали її високу ефективність і демократизм, значний позитивний вплив на підвищення якості освітнього процесу, наукових досліджень і кінцевих знань, умінь і навичок випускників закладів вищої освіти країни.

В інших країнах, наприклад, у Польщі елементом моніторингу є кожен учень. Природно, що для України також більш органічним є досвід Польщі в проведенні моніторингових досліджень, оскільки ця країна ближча для нас за багатьма (і не тільки освітянськими) показниками.

Друга відмінність між національними системами моніторингу якості освіти полягає у визначенні принципів оцінювання, які можуть бути критеріальними (абсолютними) або відносними. За критеріального підходу оцінюється абсолютний рівень академічних досягнень учнів (студентів) на час проведення моніторингу. За відносного підходу визначається додана освітня вартість – показник, який розраховується для кожного учня (студента) окремо як відносний показник прогресу його успішності в порівнянні із середньою успішністю серед учнів, які мали таку саму

успішність при попередньому дослідженні навчальних досягнень, як і цей учень. Додана освітня вартість використовується для розрахунку індексу індивідуального прогресу учня, класу, навчального закладу, району, області, вчителя. Сучасним тенденціям у розвитку освітнього процесу відповідає саме такий підхід в оцінюванні якості освіти: він використовується, зокрема, у Польщі та Великій Британії.

Невід’ємна складова у формуванні національної моделі моніторингу якості освіти є визначення принципів його використання. За даним напрямом можна виділити три підходи:

- інформаційний (громадянський), який передбачає розміщення результатів моніторингу у відкритому доступі й використання їх, передусім, не владою, а батьками, громадою, представниками органів місцевого самоврядування;

- заохочувальний, який передбачає заохочення (наприклад, у вигляді премій) тих, хто має найкращі показники за підсумками проведення моніторингу;

- управлінський (авторитарний) – виділення ресурсів у відповідності до продемонстрованих результатів і покарання тих, хто відстає.

Як не дивно, третій із названих підходів використовується в одній із найбільш демократичних держав світу – Великій Британії. Однак він не має одноголосної підтримки серед громадськості, оскільки робить слабких ще більш слабкими.

На досвіді Британського освітнього моніторингу М. Гаврилук зазначає, що освітній менеджмент Великої Британії здійснюється на національному та місцевому рівнях. Характерною ознакою даної англійської країни є децентралізація системи освіти, тому відповідальність за різноманітний спектр послуг поділена між центральним та місцевим урядами, церквами та численними інституціями, залученими до системи освітнього моніторингу. Опрацювавши низку нормативних документів, дослідник зазначає, що на національному рівні освітній моніторинг Англії, Уельсу, Шотландії та

Північної Ірландії є пріоритетом Парламенту Великобританії. Центральний уряд наділений великими повноваженнями та несе відповідальність за цілковите забезпечення освітніх послуг, визначення національної політики та стратегій розвитку даної галузі на майбутні роки [29].

Обґрунтовуючи концептуальні засади моніторингу якості освіти, рівні функціонування цієї системи та етапи проведення моніторингових досліджень, О. Ляшенко підкреслював, що в умовах реформування української системи освіти якість стає «наріжним каменем, який визначає перспективність поставлених завдань та ефективність їх виконання. Вона зумовлює низку кроків, спрямованих на побудову державної системи моніторингу якості освіти, яка має ґрунтуватися на поєднанні національних моніторингових досліджень (зовнішнє тестування, регіональний моніторинг, моніторинг професійної придатності фахівців) з міжнародними моніторинговими програмами» [48; 14].

Отже, успішна діяльність будь-якого закладу освіти у сфері вищої освіти за умов євроінтеграції визначається забезпеченням відповідного контролю за якістю освіти. Система контролю якості освіти в загальноосвітніх закладах повинна максимально задіювати потенціал для адаптації до змін зовнішнього середовища та забезпечення високого рівня якості освіти. Підсумовуючи закордонний досвід щодо контролю за якістю освіти, можемо зробити висновок про те, що він полягає у розширеній функції контролю вищої освіти.

3.2. Міжнародна програма досліджень якості освіти

Організація з економічного співробітництва та розвитку (OECD – Organisation for Economic Cooperation and Development) впроваджує Міжнародну програму оцінки знань та умінь учнів (PISA – Programme for International Student Assessment), основною метою програми є визначення тенденцій у результатах освітніх програм різних країн; чинників, що впливають на рівень навчальних досягнень учнів у світі, підвищення якості викладання і організації систем освіти.

PISA – міжнародна програма оцінки знань та умінь учнів за напрямками «грамотність читання», «математична грамотність», «природничо-наукова грамотність» [47].

Передбачається, що отримання достовірної інформація дасть можливість країнам учасникам програми, приймати обґрунтовані рішення для визначення перспектив розвитку галузі освіти.

Починаючи з 2000 року, дослідження проводиться раз на три роки й спрямоване на оцінювання систем освіти в різних країнах світу на підставі тестування 15-річних учнів. Такий вибір визначено тим, що в багатьох країнах до цього віку закінчується обов'язкове навчання в школах і навчальні програми мають багато спільного [47].

Особливим аспектом дослідження є визначення стану знань та вмінь, які можуть бути корисними для учнів у майбутньому, а також уміння самостійно здобувати знання, потрібні для успішної адаптації в сучасному світі. Оцінка підготовки 15 річних підлітків стандартизована. Матеріали для оцінювання розробляються країнами учасниками міжнародної програми спільно. Цікаво, що із 32-х країн, у яких планується тестувати по 4500-10000 учнів, 28 є членами Організації з економічного співробітництва та розвитку [48; 84].

Щодо критеріїв за якими проводиться дослідження, то воно поділяється на три напрямки: «грамотність читання», «математична грамотність» та «природничо-наукова грамотність». Особлива увага

приділяється виявленню рівня розуміння учнями основних понять, опанування основними методами в рамках вищезазначених напрямків та вміння використовувати свої знання в різних ситуаціях. Тобто вимірюється не рівень опанування конкретним змістом навчальних дисциплін, а рівень більш широких знань та умінь, які накопичені під час вивчення шкільних предметів і потрібні для дорослого життя. Також значна увага під час дослідження приділяється оцінці міжпредметних компетентностей учнів.

«Грамотність читання» – здатність людини розуміти письмові тексти та розмірковувати над ними, використовувати їх зміст для досягнення власних цілей, розвитку знань і можливостей, для активної участі в житті суспільства. Таким чином, термін «грамотність читання» має широке значення. Він не передбачає просто перевіряти техніку читання. Мета дослідження висвітлює сучасне уявлення стосовно вміння «грамотно читати». Згідно з таким підходом, випускник старшої школи повинен розуміти тексти, розмірковувати над змістом, оцінювати їх суть та значення, викладати свої думки стосовно того, що він прочитав. Основна увага приділяється перевірці вміння “грамотно читати” в різних ситуаціях. Учні пропонуються тексти різних жанрів: уривки з художніх творів, біографії, розважальні тексти, особисті листи, документи, статті з газет і журналів, інструкції, рекламні оголошення, географічні карти тощо.

«Математична грамотність» – здатність людини визначати й розуміти роль математики у оточуючому світі, висловлювати добре обґрунтовані математичні судження та використовувати математику таким чином, щоб задовольняти свої теперішні й майбутні потреби, властиві творчому, зацікавленій та мислячій людині. Термін «грамотність» застосовується для того, щоб показати, що вивчення рівня математичних знань та умінь, які зазвичай визначені в шкільній програмі, не є першочерговим завданням цього дослідження. Основна увага приділяється використанню математичних знань у різноманітних життєвих ситуаціях через використання різних підходів, які потребують логічного мислення та інтуїції. Очевидно, що для

цього треба мати досить значний обсяг математичних знань та вмінь, які вивчаються в школі. Учням в основному пропонуються не навчальні, а практичні завдання із їхнього повсякденного життя.

«Природничо-наукова грамотність» – здатність використовувати природничо-наукові знання для визначення у життєвих ситуаціях проблем, які досліджуються та вирішуються за допомогою наукових методів, а також для отримання висновків, заснованих на спостереженнях та експериментах. Ці висновки потрібні для розуміння навколишнього світу, змін, які відбуваються завдяки діям людей, та прийняття відповідних рішень. При цьому заключне рішення в багатьох випадках приймається з урахуванням суспільно-політичних або економічних умов. Ці знання та вміння формуються у школах під час вивчення циклу природничо-наукових предметів: фізики, біології, хімії та географії. Метою дослідження є комплексна перевірка вмінь та понять. Головна увага приділяється перевірці вмінь визначати серед запропонованих питань ті, на які природничі науки можуть дати відповідь, робити науково обґрунтовані висновки на основі запропонованої інформації тощо. Реальні ситуації, запропоновані учням, пов'язані з актуальними проблемами, які виникають в повсякденному житті кожної людини, у житті людини як члена якогось колективу або суспільства, як «громадянина світу» в кращому розумінні цього слова [48; 83].

Основним методом є письмова форма контролю – тести. На їх виконання учні мають 120 хвилин. Тести складаються з двох типів завдань: із готовими відповідями, серед яких треба вибрати правильну, та завдання, на які учень повинен дати власну відповідь. Деякі завдання складаються з низки питань різної складності, які стосуються окремої життєвої ситуації. Інформація про учнів збирається за допомогою їх анкетування (20 – 30 хвилин), інформація про школу – анкетуванням керівників закладів. Отримані дані використовують для виявлення впливу заздалегідь визначених факторів на результати навчання.

Інструментарій дослідження розробляли в процесі інтерактивної

діяльності консорціуму, різних міжнародних експертних комісій та провідних спеціалістів усіх країн учасниць. Остаточний варіант міжнародного тесту містив 37 груп завдань запитань з читання (загалом 141 запитання), 16 груп завдань з математики (загалом 32 запитання) та 14 груп завдань з природознавства (загалом 35 запитань). Кожен учень протягом двох годин мав письмово відповісти на 50 – 60 запитань з читання, математики та природознавства. В тестах використано й завдання з готовими відповідями, серед яких треба було вибрати правильну, а також творчі завдання, на які учень мав дати свою стислу або розгорнуту обґрунтовану відповідь.

Деякі завдання (комплексні або структуровані) складались з кількох запитань із різного рівня складністю, які стосувались життєвої ситуації, описаної в тексті. Після закінчення тесту кожен учень обов'язково заповнював анкету протягом півгодини, де відповідав на запитання стосовно свого навчального закладу, родини, відносин та кола інтересів. Додатково проводилось анкетування директорів навчальних закладів. За виконання тесту кожному учневі давали бал за міжнародною 1000-бальною шкалою окремо за кожен групу завдань з читання, математики та природознавства. За кожне завдання також давали визначений бал (залежно від рівня складності) за тією ж шкалою залежно від того, наскільки успішно його виконували всі учні, які пройшли тестування. Міжнародна шкала мала такі характеристики: середнє значення дорівнювало 500 балам, стандартне відхилення – 100, тобто близько 2/3 учнів всіх країн-учасниць мали результати в межах від 400 до 600 балів [48; 115].

Програма здійснюється консорціумом, який складається з провідних міжнародних дослідницьких організацій за участю національних центрів та організації ОЕСР. Керує роботою консорціуму Австралійська рада педагогічних досліджень (The Australian Council for Educational Research – ACER). До складу консорціуму входять Нідерландський національний інститут педагогічних вимірювань (Netherlands National Institute for Educational Measurement – Cito), Служба педагогічного тестування

(Educational Testing Service, ETS, США), Національний інститут досліджень у галузі освіти (NIER, Японія), Вестат США (Westat, USA) [46; 11].

Можемо зробити висновок, що на тлі значного реформування освіти суспільство змінює свій погляд на те, якою повинна бути підготовка випускника школи, щоб в майбутньому стати конкурентоспроможним. Поряд із знаннями та вміннями, які отримує здобувач освіти, загальноосвітні заклади мають на меті розвивати в майбутніх фахівців уміння використовувати свої знання в різноманітних ситуаціях, які наближені до реальності, сприяти надбанню життєвих компетентностей. У майбутньому це допоможе здобувачеві освіти брати активну участь суспільному житті.

Висновки

до розділу III Міжнародний досвід моніторингу якості освіти

Кожна країна має власну систему моніторингу якості освіти. Процес формування даних систем варто віднести до середини ХХ століття. Відповідно до традицій кожної країни вони мають різні моделі та принципи свого функціонування. Однак країни Європи, мають досить схожі моделі моніторингу, які ґрунтуються на спільних для цих країн рівнях: окремий учень, навчальний заклад, регіон, держава і так далі. Водночас єдиної системи оцінки діяльності закладів освіти не існує.

Проводиться велика робота, яка спрямована на стандартизацію функції моніторингу якості освіти у кожному регіоні. В більшості випадків все зводиться до того, що моніторинг освітніх систем проводить безпосередньо держава, за підтримки спеціально створених організацій, які проводять загальний контроль на місцевому рівні, а потім передають отримані результати до вищих органів влади. В свою чергу уряд, намагається урізноманітнити процеси контролю для отримання більш широкого спектру інформації для підвищення рівня якості освіти своїх громадян.

Проведений аналіз систем моніторингу якості вищої освіти, свідчить про те, що останнім часом все більше закладів університетського рівня підвищують свою автономію, намагаються накопичувати навколо себе інформацію про рівень надання ними освітніх послуг та поширювати її серед потенційних студентів.

Також існують міжнародні програми, наприклад, Міжнародна програма оцінки знань та вмінь учнів, спрямована на визначення рівня якості освіти серед різних країн. Основним завданням таких програм є збір достовірної інформації, яка дасть можливість країнам-учасницям програми, зробити ґрунтовні висновки, щодо перспектив розвитку галузі освіти в майбутньому.

ВИСНОВКИ

Впровадження європейських норм і стандартів в освіту і науку України є вимогою часу. Забезпечення якості освіти створюється на рівні освітніх програм, а забезпечення освітньої діяльності здійснюється на рівні структурних підрозділів закладів освіти.

Наша держава, посідає одне з перших місць з найвищим рівнем освіченості в Європі. Так, за даними Bloomberg, за рівнем освіти наша країна займає 6-те місце в світі, тобто входить в десятку лідерів. Влада України завжди ставила перед собою за мету покращення рівня знань в загальноосвітніх закладах та закладах вищої освіти. Майже 90% наших випускників шкіл продовжують навчання в університетах.

Проблема якості освіти тісно пов'язана із забезпеченням системного контролю на усіх її рівнях, що визначає актуальність нашого дослідження.

1. Обґрунтовано методологічні засади дослідження, що містять комплекс загальнонаукових методів, таких як: загальнонаукові підходи: системний, функціональний та інформаційний; загальнонаукові методи: аналізу і синтезу, узагальнення, порівняння, індукції і дедукції; спеціальні методи: критичний аналіз і обробка публікацій, порівняльний аналіз, контент-аналіз, метод оцінювання.

2. Охарактеризовано ресурси, що забезпечують організацію освітнього процесу та діяльність системи зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти. Це дало змогу з'ясувати, що матеріально-технічне, науково-методичне та інформаційне забезпечення взаємопов'язані та необхідні для ефективного функціонування закладів освіти. Забезпечення необхідними ресурсами освітнього процесу та підтримки здобувачів освіти має відповідати ліцензійним та акредитаційним вимогам.

3. Визначено, що освітню діяльність заклад розпочинає за наявності ліцензії на здійснення діяльності, пов'язаної з наданням послуг для одержання освіти й підготовкою фахівців різних рівнів кваліфікації. Потужна

інфраструктура закладів освіти дає можливість школярам, студентам здобувати знання, всебічно розвиватися, активно організовувати дозвілля.

4. Здійснено аналіз законодавчих документів, які регулюють освітню діяльність в Україні. Розглянуто документаційне забезпечення освітнього процесу, його важливість для роботи та функціонування закладів освіти. Для багатьох документів затверджено типові форми, розроблені відповідно до вимог документообігу та чинного законодавства.

5. З'ясовано, що внутрішня система якості освіти передбачає:

- розроблення закладом освіти процедур та стратегій постійного підвищення якості освіти;

- розроблення, проведення моніторингу та вдосконалення освітніх програм; оцінювання якості управлінської діяльності керівників закладу, діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників; незалежне оцінювання здобувачів освіти;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом.

6. Проаналізовано перелік інструментів, процедур і заходів забезпечення та підвищення якості освіти; органи і установи, що відповідають за зовнішнє незалежне оцінювання якості освіти та розвиток системи забезпечення якості.

В Законі України «Про освіту» зазначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Інклюзивне освітнє середовище – це середовище, де всі учні незалежно від своєї освітніх потреб здатні навчатися ефективніше, підвищувати свою соціальну компетентність, вдосконалювати комунікативні навички, а також відчувати себе частиною спільноти.

7. Якість освіти – інтегральна характеристика системи освіти, що

відображає ступінь відповідності ресурсного забезпечення, освітнього процесу, освітніх результатів нормативним вимогам, соціальним й особистісним очікуванням, а оцінка якості освіти – визначення за допомогою діагностичних та оціночних процедур ступеня відповідності ресурсного забезпечення, організації освітнього процесу, освітніх результатів нормативним вимогам, соціальним й особистісним очікуванням.

8. Окреслено, що оцінювання здобувачів освіти є одним з найважливіших елементів освіти. Воно передбачає послідовне використання оприлюднених критеріїв, правил і процедур. Оцінювання дає інформацію про якість викладання. Здобувачі освіти повинні бути поінформованими про стратегію оцінювання, яка застосовується щодо їхньої освітньої програми, про види контролю та критерії, за якими вони будуть оцінені. Заклади освіти зобов'язані гарантувати здобувачам освіти, що ресурси, які забезпечують навчальний процес відповідають встановленим нормам та вимогам.

9. З'ясовано, що інформатизація освіти є одним з важливих напрямів підвищення якості освіти. Інформатизація навчального закладу – це, по-перше, визначення сутності управління навчальним закладом; по-друге, створення бази даних для інформаційного супроводу управлінської діяльності керівника. Зміст інформації має відповідати змісту управлінських функцій і сприяти забезпеченню наукової основи для прийняття управлінських рішень. Для якісного процесу управління закладом освіти потребують подальшої розробки наступні питання: удосконалення матеріально-технічного забезпечення навчального закладу, бази даних; створення програмного забезпечення для вирішення управлінських задач; впровадження електронної бібліотеки. Кожен заклад освіти має офіційний вебсайт, який висвітлює інформацію про діяльність відповідного закладу.

Застосування в управлінні навчальним закладом інформаційних комп'ютерних технологій дасть можливість:

- підвищити ефективність навчального процесу;
- зменшити час на виконання поточної роботи;

- оперативного доступу до інформації стосовно діяльності освітнього закладу.

Розробка нових комп'ютерних програм дасть можливість на основі індивідуальних оцінок педагогів та здобувачів освіти отримувати узагальнені оцінки психологічного клімату, стилю управління та інших психологічних характеристик освітнього закладу. Завданням керівника навчального закладу є забезпечення створення відповідної бази даних та залучення один чи два рази на рік усіх працівників та здобувачів освіти до комп'ютерної оцінки запропонованих психологічних параметрів.

10. Визначено, що принципи контролю за діяльністю освітніх закладів в Україні являють собою систему, де втілення одного принципу забезпечується реалізацією іншого.

11. Своєчасне проведення контроль якості освіти дозволить своєчасно визначати негативні фактори й упущення в роботі закладів освіти, прогнозувати подальший розвиток освітньої установи, розробляти і здійснювати заходи з удосконалення практики навчання й виховання. Результати досліджень служб якості освіти дають змогу створювати оптимальні умови для кожного здобувача освіти, кожного педагога, кожного суб'єкта освітньої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 21.05.2009 р. № 1388-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-17>
2. Про вищу освіту : Закон України від 09.08.2019 р. № 2745-VIII URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n270>
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VIII URL: http://minjust.gov.ua/m/str_35409
4. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
5. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/75/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII/Дата оновлення 09.08.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. за № 344. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
8. Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні : Указ Президента України від 04.07.2005 р. № 1013/2005. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005>
9. Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 25.08.2004 № 1095 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF>
10. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>
11. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 р. № 977.

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>

12. Положення про Державну службу якості освіти України : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 р. № 96. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2018-%D0%BF>

13. Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 р. № 1190. URL: <http://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-sertifikaciyu-pedagogichnih-pracivnikiv>

14. Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.12.2005 р. № 1312. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1312-2005-%D0%BF>

15. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів : наказ Міністерства освіти і науки України від 30.04.2014 р. № 535. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0840-14>

16. Порядок проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.01.2019 р. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-19>

17. Про встановлення строків подання реєстраційних документів педагогічними працівниками, які бажають пройти сертифікацію у 2019 році : наказом Міністерства освіти і науки від 29.12.2018 року № 1486. URL: <http://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5c2/f4e/c09/5c2f4ec09b9e4955938480.pdf>

18. Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової атестації : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.12.2018 р. № 1369. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0008-19#n10>

19. Про затвердження програми незалежного тестування фахових знань та умінь учителів початкової школи: наказ Міністерства освіти і науки від 14.01.2019 р. № 33 URL: <http://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/2019/01/>

nakaz-33.pdf

20. Типове положення про атестацію педагогічних працівників : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 р. № 930. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10>

21. Про добровільність сертифікації педагогічних працівників : лист Міністерства освіти і науки України від 04.01.2019 р. № 1/9-8. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/63123

22. Бабенко Ж. В. Интернет-ресурсы для организаторов детского и юношеского чтения как коммуникационный канал. *Документ в системе социальных коммуникаций : сб. материалов III всерос. науч.-практ. конф. с международ. участием (Томск, 25-26 октября 2007 г.)*. Томск, 2008. С. 195-199.

23. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рілейшнз : монографія. Київ : МАУП, 2005. 440 с.

24. Бездрабко В. В. Управлінське документознавство : навч. посіб. вид. 2-ге зі змінами і допов. Київ : Четверта хвиля, 2006. 208 с.

25. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. № 1 (15). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>.

26. Биков В. Ю., Чепурна Н. М., Саух В. М. Інформатизація регіональної системи освіти: загальний опис і основні компоненти реалізації. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. №3. 2006. С. 3-6.

27. Веб-сайт: визначення й застосування. URL: <http://www.webtec.com.ua/uk/articles/index/view/2011-05-05/web-site>

28. Вембер В. П. Інформатизація освіти та проблеми впровадження педагогічних програмних засобів в навчальний процес. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2007. № 3. 2007. URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

29. Гаврилюк М. В. Моніторинг якості освіти як одна із функцій

Британського освітнього менеджменту *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. Ялта, 2008.

30. Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка : навчальний посібник. 4-е вид., випр. і доп. Вінниця, 2007. 400 с.

31. Гриневич Л. Стандарти навчальних досягнень як складова моніторингу якості освіти в США. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2011/2011_3_21.

32. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інтерактивні технології навчання у вищому педагогічному навчальному закладі : навч. посібник. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. 309 с.

33. Державний стандарт загальної середньої освіти URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

34. Державний стандарт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

35. Дзвінчук Д.І. Теорія і практика моніторингу якості вищої освіти: досвід Нідерландів. URL: http://www.web-test2010. arod.ru/files/nauka_works_6.html

36. Діловодство : навчальний посібник / уклад. Л. І. Скібіцька. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.

37. Жалдак М. І., Морзе Н. В. Двадцять років становлення і розвитку методичної системи навчання інформатики в школі та педагогічному університеті. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2005. № 5. С. 12-19.

38. Жалдак М. І., Рамський Ю. С. Шкільній інформатиці - 25! *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2010. № 8 (15). С. 3-17. (Серія № 2: «Комп'ютерноорієнтовані системи навчання»).

39. Інформатизація. URL: <http://uk.wikipedia.org/>

40. Калашнікова Л. В. Інтернет-сайти вищих навчальних закладів як інноваційні канали комунікацій в умовах формування інформаційного суспільства України : Дис. канд. соціол. наук. Харків, 2005. 175 с.

41. Кислюк К. В. Спеціальне документознавство. Модульний курс. Київ,

2011. 192 с.

42. Класифікація сайтів. Типи сайтів. Які бувають сайти. URL : <http://ukr.in.ua/stvorennya-sayt-v/klasif-kats-ya-sayt-v-tipi-sayt-v-yak-buvaiut-sayti>

43. Кодекс академічної доброчесності Національного агентства. URL: <http://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07>

44. Кулешов С. Г. Управлінське документознавство : навч. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2003. 57 с.

45. Ліцензування навчальних закладів URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

46. Майоров А. Н. Мониторинг эффективности и условия деятельности образовательных систем. *Народное образование*. 1999. № 8.

47. Міжнародна програма оцінки знань та умінь учнів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/pisa>

48. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. Київ : К.І.С., 2004. 128 с.

49. Ніколаєнко С. В освіті - інформаційна революція. *Дзеркало тижня*. 2006. № 1. URL: <http://www.dt.ua/3000/3300/52284>.

50. Обладнання закладів освіти. Збірник нормативно-правових актів щодо матеріально-технічного забезпечення галузі освіти / укл.: О. В. Низковська, О. Б Чуприна. Київ, 2019. 237 с.

51. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Київ, 2009. URL: http://pidruchniki.com/10310208/pedagogika/vidi_formi_kontrolyu

52. Освітні програми URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

53. Освітня програма. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

54. Палеха Ю. І. Культура діловодства. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2006. 193 с.

55. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. Київ : Ліра-К., 2008. 395 с.

56. Поняття, структура та різновиди веб-сайтів. автоматизоване розроблення веб-сайтів. URL : <http://www.ndu.edu.ua/liceum/web.pdf>

57. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации. Москва : Рефл-бук. 2001. 656 с.

58. Сенишин У. І. Досвід зарубіжних країн в здійсненні правового регулювання контролю знань в системі вищої освіти *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2011. Вип. 7. С. 157-160
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2011_7_42

59. Система забезпечення якості освіти у Болонському процесі та механізм її імплементації в Україні. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/juni08/16.htm>

60. Система ЗНО та її значення в українській освіті. URL: <https://www.vsemisto.info/study/4946-systema-zno-znachennia>

61. Сорока О. О. Адміністративна процедура ліцензування діяльності з надання освітніх послуг як умова набуття вищим навчальним закладом приватної форми власності свого статусу. *Вісник Університету «Україна»*. 2011. № 14. С. 75-79.

62. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : реком. МОН України для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю. Херсон, 2011. 608 с.

63. Угрин Д. І., Маниліч М. І., Деркач Б. Є. Веб-технології та веб-дизайн : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Чернівці : Золоті литаври, 2012. 285 с.: іл., табл.

64. Філіпова Л. Я. Аналіз контенту веб-сайтів українських центрів науково-технічної інформації з точки зору використання інтернет-сервісів. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 10. С. 22-27.

65. Філіпова Л. Я. Інформаційно-комунікаційні прояви ресурсного потенціалу Інтернету. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2010. № 2. С. 44-48.

66. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ :

«Академвидав», 2006. 352 с.

67. Чернілевський Д. В., Гамрецький І. С., Зарічанський О. А., Луцький М. І., Пшеничнюк О. В. Педагогіки вищої школи : підручник. Вінниця : АМСКП, Глобус-Прес, 2010. – 408 с.

68. Швецова-Водка Г. М. Документознавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 398 с.

69. Шелестова А. М. Веб-сайт ВНЗ як комунікаційне середовище функціонування електронної навчальної документації. 2011. № 4. С. 47-53. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/bdi_2011_4_10.pdf.

70. Шкарлат І. В., Заєць Н. М., Йовенко С. М. Веб-сайт вищого навчального закладу як джерело інформації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2014. № 2. С. 102-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2014_2_20

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет
Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

ЛЕБІДЬ Тарас Петрович

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ОСВІТИ:
ГЕНЕЗА, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД, РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Робота за освітнім ступенем «Магістр»

Частина 2

ДОДАТКИ

Тернопіль – 2019

Копія ліцензії (роздрукована з Єдиної державної електронної бази з питань освіти)

Відомості щодо здійснення освітньої діяльності
у сфері вищої освіти

Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Ідентифікаційний код:

05486450

Місцезнаходження юридичної особи:

21019, м. Вінниця, вул. Нагірна, 13

№ з/п	Шифр галузі знань	Назва галузі знань	Код напрямку підготовки, спеціальності, виду освітньої послуги	Найменування напрямку підготовки, спеціальності, виду освітньої послуги	Ліцензований обсяг			Номер рішення за кожною спеціальністю (протокол АКУ, наказ МОН, в якому приймалося рішення до даної спеціальності)
					денна форма	звочна форма	вечірня форма	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Підготовка молодших спеціалістів (відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 20.06.2007 р. №839)								
1	0101	Педагогічна освіта	5.01010101	Дошкільна освіта	75	70	0	АК від 22 вересня 2014 р., протокол № 112 (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.10.2014 № 2866а)
2	0101	Педагогічна освіта	5.01010201	Початкова освіта	100	70	0	ДАК від 26 квітня 2012 р., протокол № 95 (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.04.2012 № 1485-Л)
3	0102	Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини	5.01020101	Фізичне виховання	60	0	0	ДАК від 26 квітня 2012 р., протокол № 95 (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.04.2012 № 1485-Л)
4	0201	Культура	5.02010501	Діловодство	30	0	0	ДАК від 26 квітня 2012 р., протокол № 95 (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.04.2012 № 1485-Л)
5	0202	Мистецтво	5.02020401	Музичне мистецтво	25	0	0	Протокол АКУ № 115 від 31.03.2015 р. (наказ МОН від 14.04.2015 р. № 553л)
6	0305	Економіка та підприємництво	5.03050801	Фінанси і кредит	30	0	0	АК від 22 вересня 2014 р., протокол № 112 (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.10.2014 № 2866а)
Підготовка бакалаврів								
1	0101	Педагогічна освіта	6.010101	Дошкільна освіта	60	60	0	ДАК від 26 квітня 2012 р., протокол № 95 (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.04.2012 № 1485-Л)
2	0101	Педагогічна освіта	6.010102	Початкова освіта	75	75	0	Протокол АКУ № 120 від 01.03.2016 р. (наказ МОН України від 14.03.2016 р. № 434л)
3	0203	Гуманітарні науки	6.020303	Філологія (англійська, німецька)	60	0	0	Протокол АКУ № 120 від 01.03.2016 р. (наказ МОН України від 14.03.2016 р.) № 434л)
<p>В цьому розділі вказується підготовка молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів, магістрів згідно з Актом узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенем (освітньо-кваліфікаційним рівнем), та ліцензованого обсягу (таблиця «Узагальнений перелік спеціальностей та ліцензований обсяг» та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565 «Про узагальнення переліків спеціальностей, ліцензованих обсягів вищих навчальних закладів та реєстрації сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 січня 2017 року за № 20/29888 (далі – наказ № 1565)»*</p>								
№ з/п	Шифр галузі знань	Назва галузі знань	Код спеціальності	Назва спеціальності	Ліцензований обсяг			Підстава
Підготовка молодших спеціалістів								
1	01	Освіта/Педагогіка	012	Дошкільна освіта	145			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
2	01	Освіта/Педагогіка	013	Початкова освіта	170			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
3	01	Освіта/Педагогіка	014	Середня освіта (Фізична культура)	60			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
4	02	Освіта/Педагогіка	014	Середня освіта (Музичне мистецтво)	25			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
5	02	Культура і мистецтво	029	Інформаційна, бібліотечна і архівна справа	30			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
6	07	Управління та адміністрування	072	Фінанси, банківська справа та страхування	30			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
Підготовка бакалаврів								
1	01	Освіта/Педагогіка	012	Дошкільна освіта	120			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
2	01	Освіта/Педагогіка	013	Початкова освіта	150			Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565

Продовження додатка А

Підготовка фахівців за першим (бакалаврським), другим (магістерським) та третім (освітньо-науковим) рівнями вищої освіти
За переліком постанови КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266
 (у разі проходження ліцензування після дати набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти»
 (з 02.02.2016 року))

№п/п	Шифр галузі знань	Назва галузі знань	Код спеціальності	Назва спеціальності	Ліцензований обсяг	Номер рішення за кожною спеціальністю (наказ МОН, в якому приймалося рішення до даної спеціальності)
Підготовка бакалаврів						
1	01	Освіта/Педагогіка	014	Середня освіта (Музичне мистецтво)	25	Наказ МОН України № 966л від 17.05.2016 р.
2	01	Освіта/Педагогіка	014	Середня освіта (Українська мова і література)	60	Наказ МОН України від 25.11.2016 р. № 1499л
3	01	Освіта/Педагогіка	014	Середня освіта (Фізична культура)	50	Наказ МОН України від 09.12.2016 р. № 1508л
4	03	Гуманітарні науки	035	Філологія	120	Наказ МОН України від 27.12.2016 р. № 1515л
Підготовка бакалаврів						
1	01	Освіта/Педагогіка	014	Середня освіта (Мова і література (англійська))	60	Наказ МОН від 12.02.2019 № 141-л

Місце провадження освітньої діяльності:
 найменування юридичної особи

1, 21019 м. Вінниця, вул. Нагірна, 13

Комуніальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Дата і номер попередніх рішень (вказуються всі рішення, зазначені у чинній ліцензії, та рішення прийняті АКУ у 2015 році, рішення МОН):

Рішення МАК від 17 червня 1993 р. протокол № 5, колегії Міністерства освіти України від 23.06.1993 р. № 13/2
 Рішення ДАК від 9 червня 1998 р., протокол № 14,
 Рішення ДАК від 9 червня 1999 р., протокол № 21,
 Рішення ДАК від 4 липня 2001 р., протокол № 34,
 Рішення ДАК від 4 червня 2002 р., протокол № 39 (наказ Міністерства освіти і науки України від 01.07.2002 р., № 377),
 Рішення ДАК від 8 квітня 2003 р., протокол № 44 (наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2003 р. № 252),
 Рішення ДАК від 22 червня 2004 р., протокол № 51 (наказ Міністерства освіти і науки України від 01.07.2004 р. № 558),
 Рішення ДАК від 21 червня 2005 р., протокол № 56 (наказ Міністерства освіти і науки України від 30.06.2005 р. № 1858-Л),
 ДАК від 21 квітня 2006 р., протокол № 60 (наказ Міністерства освіти і науки України від 03.05.2006 № 1105-Л),
 ДАК від 24 квітня 2007 р., протокол № 66 (наказ Міністерства освіти і науки України від 11.05.2007 № 1192-Л),
 ДАК від 2 липня 2009 р., протокол № 79 (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2009 № 2675-Л),
 ДАК від 17 грудня 2009 р., протокол № 80 (наказ Міністерства освіти і науки України від 31.12.2009 № 3101-Д),
 ДАК від 24 червня 2010 р., протокол № 84 (наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2010 № 1850-Д),
 ДАК від 30 червня 2011 р., протокол № 88 (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.07.2011 № 2487-Л),
 ДАК від 26 квітня 2012 р., протокол № 95 (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.04.2012 № 1485-Л),
 Акредитаційної комісії від 27 червня 2013 р., протокол № 105 (наказ Міністерства освіти і науки України від 01.07.2013 р. № 2494л),
 Акредитаційної комісії від 03 червня 2014 р., протокол № 109 (наказ Міністерства освіти і науки України від 11.06.2014 № 2323л),
 Акредитаційної комісії від 22 вересня 2014 р., протокол № 112 (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.10.2014 № 2866л),
 Акредитаційної комісії від 31 березня 2015 р., протокол № 115 (наказ Міністерства освіти і науки України від 14.04.2015 № 553л),
 Акредитаційної комісії від 1 березня 2016 р., протокол № 120 (наказ Міністерства освіти і науки України від 14.03.2016 № 434л),
 Акредитаційної комісії від 20 грудня 2016 р., протокол № 123 (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.12.2016 № 1613),
 наказ Міністерства освіти і науки України від 17.05.2016 р. № 966л,
 наказ Міністерства освіти і науки України від 25.11.2016 р. № 1499л,
 наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2016 р. № 1508л,
 Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565
 наказ Міністерства освіти і науки України від 27.12.2016 р. № 1515л.
 наказ МОН від 03.04.2017 № 64-л "Про переоформлення ліцензій"
 Наказ МОН від 12.02.2019 № 141-л
 Наказ МОН від 02.04.2019 № 227-л

Копія сертифіката про акредитацію

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СЕРТИФІКАТ ПРО АКРЕДИТАЦІЮ

Серія КК № 02010350

Галузь знань та спеціальність / напрям .01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта
у Комунальному закладі вищої освіти "Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж"

визнано акредитованою (акредитованим)
за рівнем вищої освіти бакалавр Строк дії сертифіката до 1 липня 2026 р.

відповідно до рішення Акредитаційної комісії від 1 березня 2016 р. протокол № 120
(наказ МОН України від 14.03.2016 № 434л), (на підставі наказу МОН України від 19.12.2016 № 1565)

Міністр Л. М. Гриневич
м. Київ 20 травня 2019 р.

ПК «Україна» Сер. 19-03/0, 2019 р. 1 см.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СЕРТИФІКАТ ПРО АКРЕДИТАЦІЮ

Серія КК № 02010347

Галузь знань та спеціальність / напрям .02 Культура і мистецтво 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
у Комунальному закладі вищої освіти "Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж"

визнано акредитованою (акредитованим)
за рівнем вищої освіти молодший спеціаліст Строк дії сертифіката до 1 липня 2026 р.

відповідно до рішення Акредитаційної комісії від 20 грудня 2016 р. протокол № 123
(наказ МОН України від 26.12.2016 № 1613), (на підставі наказу МОН України від 19.12.2016 № 1565)

Міністр Л. М. Гриневич
м. Київ 20 травня 2019 р.

ПК «Україна» Сер. 19-03/0, 2019 р. 1 см.

**Копія типового навчального плану початкової школи
до Типової освітньої програми**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		2	3	4	Разом
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова	7	7	7	28
	Іноземна мова	2	2	2	7
Математика	Математика	4	4	4	16
Природознавство	Природознавство	2	2	2	8
Суспільствознавство	Я у світі	-	1	1	2
Мистецтво	Мистецтво*/музичне мистецтво, образотворче мистецтво	1	1	1	4
		1	1	1	4
Технології	Трудове навчання	1	1	1	4
	Інформатика	1	1	1	3
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	4
	Фізична культура**	3	3	3	12
Усього		20+3	21+3	21+3	80+12
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2	2	2	8
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		22	23	23	88
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		25	26	26	100

* Заклад загальної середньої освіти може обирати інтегрований курс «Мистецтво» або окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор департаменту загальної
середньої та дошкільної освіти

Ю. Г. Кононенко

Продовження додатка Д

Шифр за ОПП	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Загальний обсяг			Кількість годин					Розподіл національних кредитів на тиждень за курсами і семестрами							
		Екзамени	Заліки	Курсові		Кількість кредитів ECTS за ОПП	За навчальним планом		Загальний обсяг	Аудиторних					Самостійна робота	I курс		II курс		III курс	
				Проекти	Роботи		кредити	години		Всього	у тому числі:										
																	Семестри				
															Кількість тижнів у семестрі						
															17	22	15	20	15	15	
4.06.	Казначейська справа		5			3,0	3,0	90	90	30					60					2	
4.07.	Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках	6				4,0	4,0	120	120	60					60						4
4.08.	Страхові послуги		5			3,0	3,0	90	90	30					60					2	
4.09.	Інформаційні системи і технології у фінансово-кредитних установах	3				4,5	4,5	135	135	60					75		4				
4.10.	Охорона праці		1			1,5	1,5	45	45	34					11	2					
	Всього	6	4	2		36,0	36,0	1080	1080	569					511	2	-	4	2	11	18
2. ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ																					
2.1. Дисципліни самостійного вибору навчального закладу																					
2.1.1. Цикл гуманітарної підготовки																					
2.1.1.1.	*Психологія та етика ділового спілкування		2			1,5	1,5	45	45	34					11						
2.1.1.2.	Школотнаство		5			1,5	1,5	45	45	30					15					2	
	Всього		2			3,0	3,0	90	90	64					26					2	
2.1.2. Цикл професійної підготовки																					
2.1.3.2.	Економічний аналіз		5			3,0	3,0	90	90	60					30					4	
2.1.3.3.	Статистика фінансів		6			1,5	1,5	45	45	30					15						2
2.1.3.4.	Контроль і ревізія	6				4,5	4,5	135	135	60					75						4
	Всього	1	2			9,0	9,0	270	270	150					120					4	6
2.1.3. Цикл практичної підготовки																					
2.1.4.1.	*Навчальна практика з бухгалтерського обліку		4			6,0	6,0	180	180	80					80	100					
2.1.4.2.	Навчальна практика з курсу «Банківські операції»		6			2,0	2,0	60	60						60						
2.1.4.3.	Технологічна практика з курсу «Фінанси підприємств»		6			4,0	4,0	120	120						120						
	Всього	-	3			12,0	12,0	360	360	80					280						

Шифр за ОПП	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Загальний обсяг			Кількість годин					Розподіл національних кредитів на тиждень за курсами і семестрами								
		Екзамени	Заліки	Курсові		Кількість кредитів ECTS за ОПП	За навчальним планом		Загальний обсяг	Аудиторних					Самостійна робота	I курс		II курс		III курс		
				Проекти	Роботи		кредити	години		Всього	у тому числі:											
																	Семестри					
																	Кількість тижнів у семестрі					
															17	22	15	20	15	15		
2.2. Дисципліни вільного вибору студента																						
	Всього				3																	
Загальна кількість						102	102	3060	3060	1669					1391							
Кількість годин на тиждень																36	36	36	36	30	30	
Кількість екзаменів																2	1	1	4	5	5	
Кількість заліків																5	3	2	1	5	6	
Кількість курсових проєктів																						
Кількість курсових робіт																					3	

Завідувач відділення С. В. Турлюк

Розглянуто і схвалено на засіданні педагогічної ради (протокол № 1 від « 20 » серпня 2019 року)

Заступник директора з навчальної роботи О. В. Когутюк

Взірець вебсайту різних типів закладів освіти

